

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I N F O R M A C I J A
O BANKARSKOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
30. 06. 2011.

Sarajevo, august/kolovoz 2011.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankarskom sistemu Federacije BiH (stanje 30.06. 2011. godine) na osnovu izvještaja banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site finansijske analize).

I	U V O D	1
II	POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH	2
1.	STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1.	Status, broj i poslovna mreža	2
1.2.	Struktura vlasništva	2
1.3.	Kadrovi	5
2.	FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1.	Bilans stanja	7
2.1.1.	Obaveze	12
2.1.2.	Kapital – snaga i adekvatnost	16
2.1.3.	Aktiva i kvalitet aktive	19
2.2.	Profitabilnost	28
2.3.	Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope	32
2.4.	Likvidnost	35
2.5.	Devizni rizik	41
III	Z A K L J U Ć A K	43
	P R I L O Z I	

I UVOD

U 2010. godini došlo je do zaustavljanja negativnih ekonomskih kretanja i blagog oporavka ekonomskih aktivnosti u realnom sektoru. Razvoj i rast bankarskog sektora koji je duži period bio zaustavljen od druge polovine 2010. godine bilježi blagi rast kreditne aktivnosti, koji je nastavljen i u prvom polugodištu 2011. godine, a negativni trendovi pada kvaliteta aktive i njenog „kvarenja“ iz prethodnog perioda znatno su ublaženi.

Sa 30. 06. 2011. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 19 banaka od čega su dvije banke bile pod privremenom upravom (Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BH d.d. Sarajevo). U bankarskom sektoru F BiH sa 30. 06. 2011. godine bilo je zaposleno 7.365 radnik što je za 0,3% ili 23 radnika manje nego sa 31. 12. 2010. godine.

Bilansna suma bankarskog sektora sa 30. 06. 2011. godine iznosila je 15,13 milijardi KM, što je više za neznatnih 51 milion KM nego na kraju 2010. godine. Blagi kreditni rast iz posljednja tri kvartala 2010. godine i prvog 2011. godine nastavljen je i u drugom kvartalu 2011. godine, što je ohrabrujući pokazatelj intenziviranja kreditnih aktivnosti banaka. Krediti su sa 30. 06. 2011. godine dostigli iznos od 10,27 milijardi KM i za 3 % ili 291 milion KM su veći u odnosu na kraj 2010. godine. S aspekta sektora kojima su banke plasirale kredite, kretanja u prvom polugodištu 2011. godine mogu se ocijeniti pozitivnim zbog porasta plasmana privatnim preduzećima, kao i blagog porasta plasmana stanovništvu, nakon što su u 2010. godini i u I kvartalu 2011. godine bilježili pad.

U prvom polugodištu 2011. godine struktura aktive, imala je promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 66,2% na 67,9% i smanjenje novčanih sredstava sa 29,5% na 27,4%.

U aktivi novčana sredstava u iznosu od 4,1 milijardu KM manja su za 7% ili 304 miliona KM u odnosu na kraj 2010. godine, najvećim dijelom zbog povećanja kreditnih plasmana.

U posmatranom periodu 2011. godine došlo je do neznatnih promjena u učešću dva najznačajnija izvora finansiranja banaka: depozita i kreditnih obaveza, odnosno smanjenja učešća depozita sa 74,5% na 74,2% a kreditnih obaveza sa 9,3% na 9,1%. Depoziti u iznosu od 11,23 milijarde KM i dalje su dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH, a manji su za neznatnih 1,6 miliona KM u odnosu na kraj 2010. godine.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta i u prva dva kvartala 2011. godine sa stopom od 3% ili 143 miliona KM i sa 30. 06. 2011. godine iznosili su 5,12 milijardi KM, što je najviši iznos do sada.

U prvom polugodištu 2011. godine regulatorni i neto kapital je ostao na skoro istom nivou od dvije milijarde KM, odnosno smanjen je za svega devet miliona KM u odnosu na kraj 2010. godine. Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 30. 06. 2011. godine iznosi 15,6%, što je za 0,6% procentnih poena manje nego na kraju 2010. godine, ali je i dalje znatno viša od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Na nivou bankarskog sistema u F BiH u prvom polugodištu 2011. godine ostvaren je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 47,7, miliona KM, dok je u istom periodu 2010. godine ostvaren gubitak u iznosu od 67,7 miliona KM. Pozitivan finansijski rezultat od 64,8 miliona KM ostvarilo je 13 banaka, dok je šest banaka iskazalo gubitak u poslovanju u iznosu od 17,1 milion KM.

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30. 06. 2011. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 19 banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2010. godine. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d., Sarajevo, od 01.07.2008. godine.

Privremenu upravu sa 30. 06. 2011. godine imale su dvije banke (Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

U prvoj polovini 2011. godine nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacionih dijelova banaka. Osnovano je deset novih organizacionih dijelova. Istovremeno, neke banke su i zatvarale organizacione dijelove, odnosno vršile su reorganizaciju pa i spajanje svojih organizacionih dijelova u cilju racionalizacije troškova, tako da sa 30. 06. 2011. godine banke iz Federacije BiH imaju ukupno 611 organizacionih dijelova. U odnosu na 31. 12. 2010. godine kada su banke imale 600 organizacionih dijelova, navedeno predstavlja porast od 1,8%.

Sa 30. 06. 2011. godine sedam banaka iz Federacije BiH imale su 56 organizacionih dijelova u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 12 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu. Pet banaka iz Republike Srpske imale su 22 organizaciona dijela u Federaciji. Promijenjen je samo broj organizacionih dijelova banaka iz Federacije BiH na teritoriji Federacije BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 30. 06. 2011. godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 15 banaka.

1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 30. 06. 2011. godine ocjenjena na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama² je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 18 banaka (94,7%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu³ 1 banka (5,3%)

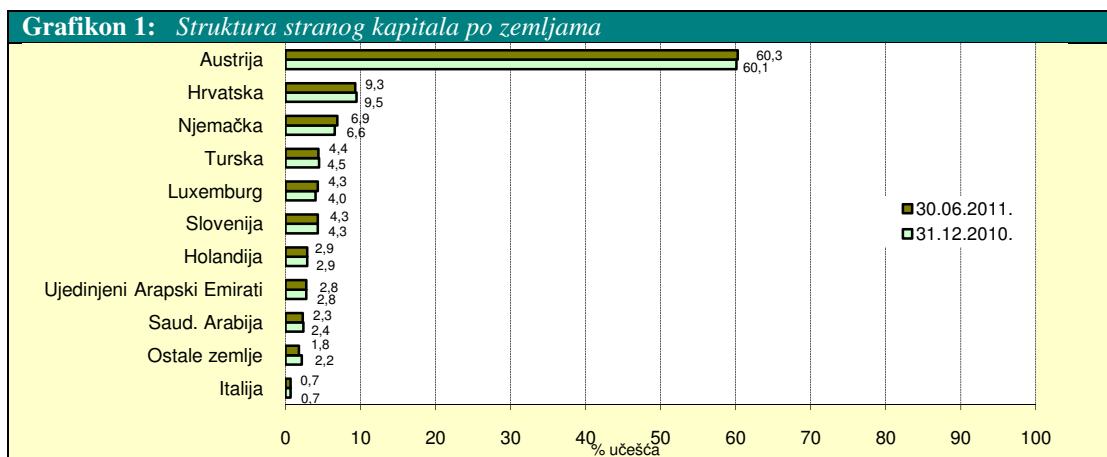
Od 18 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, sedam banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 30. 06. 2011. godine stanje je skoro isto kao i na kraju 2010. godine: u vlasništvu dioničara iz Austrije bilo je 60,3% stranog kapitala, na dioničare iz Hrvatske odnosi se 9,3% stranog kapitala, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 7%.

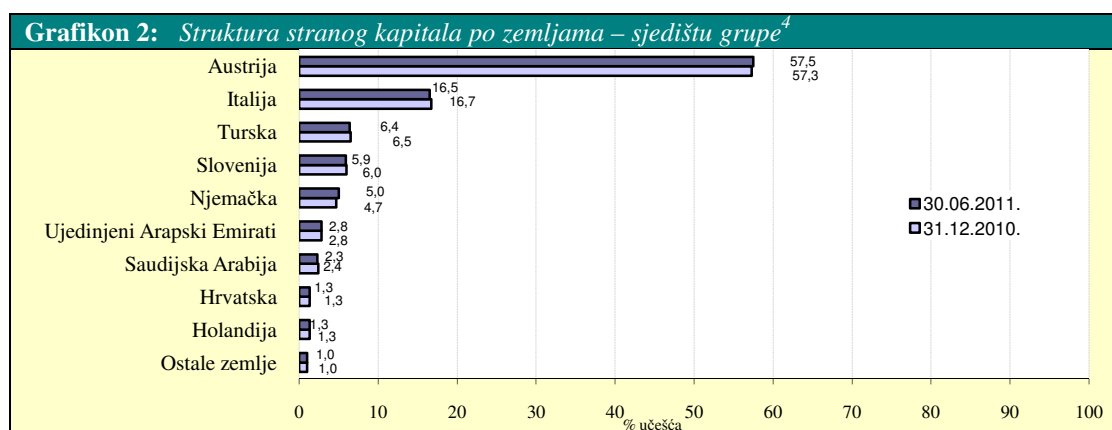
¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Na osnovu dobijenih dokumenata, kao i registracija kod nadležnih institucija svih promjena u kapitalu i dioničarima banaka, došlo se do strukture vlasništva na kapitalu banaka u FBiH sa 30.06.2011.godine.

³ Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matrice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je takođe neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2010. godine: bankarske grupe i banke iz Austrije s najvećim učešćem od 57,5%, slijede italijanske banke s učešćem od 16,5%, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 6,5%.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁵.

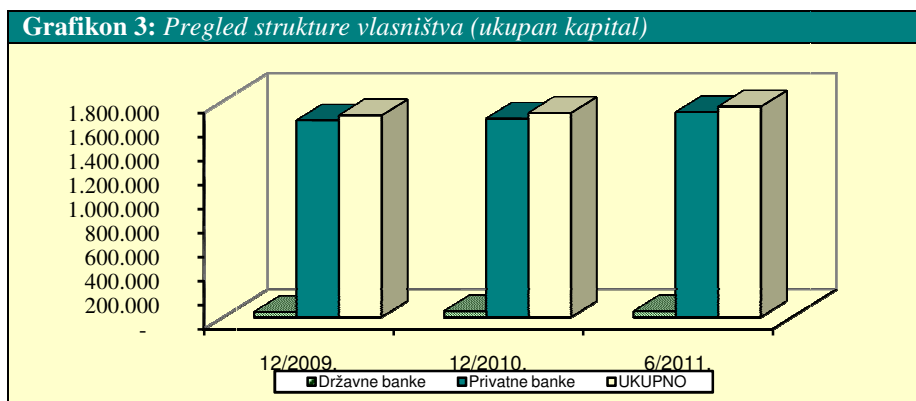
-u 000 KM-

Tabela 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2009.		31.12.2010		30.06.2011.		INDEKS	
	1	2	3	4	5	6	3/2	4/3
Državne banke		41.736 2%	46.586 3%	46.885 3%	112	101		
Privatne banke		1.635.962 98%	1.650.039 97%	1.704.732 97%	101	103		
U K U P N O		1.677.698 100%	1.696.625 100%	1.751.617 100%	101	103		

⁴ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁵ Iz bilansa stanja po shemi FBA: dionički kapital, emisioni ažio, neraspoređena dobit i rezerve, i ostali kapital (finansijski rezultat tekućeg perioda).

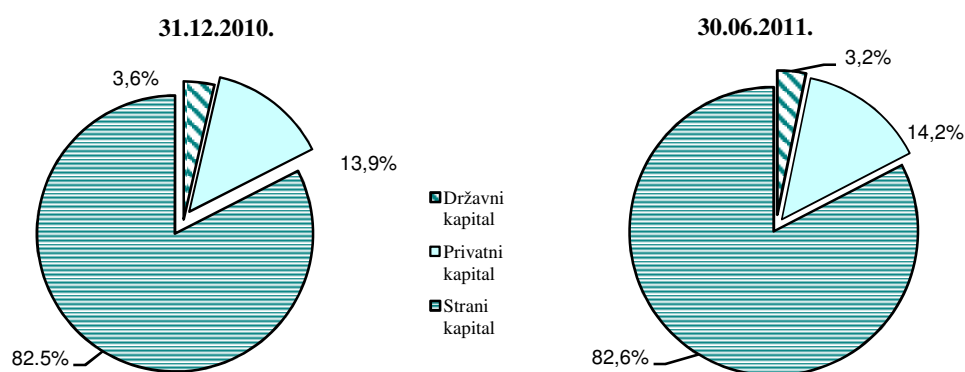
Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tabela 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2009.		31.12.2010.		30.06.2011.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	5/3	7/5
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	41.860	3,6	41.860	3,6	38.072	3,2	100	91
Privatni kapital (rezidenti)	153.365	13,1	163.074	13,9	169.400	14,2	106	101
Strani kapital (nerezidenti)	975.943	83,3	968.363	82,5	982.476	82,6	99	101
U K U P N O	1.171.168	100,0	1.173.297	100,0	1.189.948	100,0	100	101

Grafikon 4: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u prvj polovini 2011. godine je veći za 16,7 miliona KM ili 1,4%, u odnosu na 31. 12. 2010. godine. Struktura dioničkog kapitala je neznatno promijenjena: državni kapital je smanjen za 3,8 miliona KM, privatni kapital (rezidenti) povećan je za 6,3 miliona KM, a strani kapital (nerezidenti) je povećan za 14,1 milion KM.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankarskom sistemu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 30. 06. 2011. godine iznosi 3,2 % i manji je za 0,4 procentna poena u odnosu na 31. 12. 2010. godine.

Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu od 14,2% je za 0,3 procentna poena veće u odnosu na kraj 2010. godine. Nominalno povećanje od 6,3 miliona KM

odnosi se na povećanje po osnovu prometa sa državnim kapitalom u bankama, te neznatno po osnovu prometa sa nerezidentima, ukupno u sedam banaka u neto iznosu od 4,5 miliona KM, dok je iz osnova interne dokapitalizacije (iz rezervi) dionički kapital kod jedne banke povećan za 1,8 miliona KM.

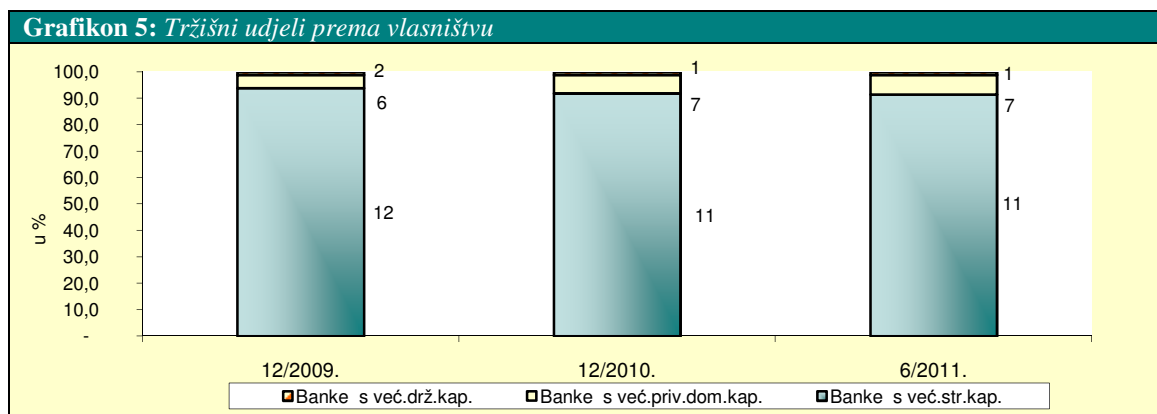
Učešće stranog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu povećano je za 14,1 milion KM ili 0,1 procentni poen u odnosu na 31. 12. 2010. godine. Ovo povećanje bilo je po osnovu novih emisija dionica u dvije banke, te neznatno po osnovu prometa sa rezidentima u sedam banaka.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 30. 06. 2011. godine iznosio je visokih 91,5%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 7,4%, a udio banaka s većinskim državnim kapitalom 1,1%.

- u %-

Tabela 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2009.			31.12.2010.			30.06.2011.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	2	2,5	1,1	1	2,7	1,1	1	2,7	1,1
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	10,7	5,0	7	12,2	7,0	7	11,5	7,4
Banke s većinskim stranim kapitalom	12	86,8	93,9	11	85,1	91,9	11	85,8	91,5
U K U P N O	20	100,0	100,0	19	100,0	100,0	19	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama FBiH na dan 31. 03. 2011. godine bilo je ukupno zaposleno 7.365 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 2%, a u privatnim bankama 98%.

Tabela 4: Zaposleni u bankama FBiH

BANKE	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2009.		31.12.2010.		30.06.2011.		3:2	4:3
1	2	3	4	5	6	7	8	
Državne banke	231	3%	180	2%	180	2%	78	10
Privatne banke	7.425	97%	7.208	98%	7.185	98%	97	100
U K U P N O	7.656	100%	7.388	100%	7.365	100%	97	100
Broj banaka	20		19		19		95	100

Trend smanjenja broja zaposlenih kao jedan od negativnih efekata ekonomske krize na bankarski sektor je u prvom polugodištu 2011. godine gotovo zaustavljen, broj zaposlenih je smanjen za 0,3% ili 23 radnika, što je rezultat značajnijeg smanjenja kod jedne veće banke, gdje je broj zaposlenih manji za 10%, odnosno 52 radnika. Sa 30. 06. 2011. godine devet banaka je povećalo broj zaposlenika (86 radnika), a isti broj banaka ima manji broj zaposlenika (109 radnika).

Tabela 5: Kvalifikaciona struktura zaposlenih									
STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS		
	31.12.2009.		31.12.2010.		30.06.2011.		4:2	6:4	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.104	40,5%	3.234	43,8%	3.314	45,0%	104	102	
Viša stručna sprema	774	10,1%	696	9,4%	698	9,5%	89	100	
Srednja stručna sprema	3.719	48,6%	3.406	46,1%	3.310	45,0%	92	97	
Ostali	59	0,8%	52	0,7%	43	0,5%	88	83	
U K U P N O	7.656	100,0%	7.388	100,0%	7.365	100,0%	97	99	

Trend poboljšanja kvalifikacione strukture zaposlenih kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom nastavljen je i u prvoj polovini 2011. godine, a negativni trend smanjenja broja zaposlenih, najviše sa srednjom stručnom spremom, ima pozitivan uticaj na promjenu kvalifikacione strukture.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sistema je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sistema.

Tabela 6: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2009.			31.12.2010.			30.06.2011.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	231	161.619	700	180	167.263	929	180	172.619	959
Privatne	7.425	15.074.741	2.030	7.208	14.908.434	2.068	7.185	14.954.398	2.081
UKUPNO	7.656	15.236.360	1.990	7.388	15.075.697	2.041	7.365	15.127.017	2.054

Na kraju posmatranog perioda na nivou bankarskog sistema na svakog zaposlenog je dolazilo dva miliona KM aktive. Rast pokazatelja kod banaka s većinskim privatnim kapitalom je posljedica smanjenja broja zaposlenih.

Tabela 7: Aktiva po zaposlenom po grupama				
Aktiva (000 KM)	31.12.2009.		31.12.2010.	
	Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	1		0	
500 do 1.000	8		7	
1.000 do 2.000	5		6	
2.000 do 3.000	5		5	
Preko 3.000	1		1	
UKUPNO	20		19	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 589 hiljada KM do 3,1 milion KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sistemu prelazi iznos od 2,4 miliona KM.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

1. informacije o bilansu stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
2. informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovi izvještaja propisanih od strane FBA,
3. informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka u Federaciji, zatim izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sistema u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi “punog” bilansa stanja raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankarskog sistema temeljiti na pokazateljima iz aktivnog podbilansa banaka s većinskim državnim kapitalom⁶.

2.1. Bilans stanja

Bilansna suma bankarskog sektora sa 30.06. 2011. godine iznosila je 15,13 milijarde KM, što je više za neznatnih 51 milion KM nego na kraju 2010. godine. Evidentno je da je uticaj finansijske i ekonomske krize na bankarski sektor u F BiH i dalje jak, razvoj i rast ukupnog sektora je već duži period zaustavljen, a prisutna stagnacija u zadnja tri kvartala ipak se može ocijeniti pozitivnim, s obzirom da su negativni trendovi iz perioda nakon izbijanja krize pa do prve polovine 2010. godine značajno ublaženi.

⁶ Neke od državnih banaka u “punom bilansu” iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 30.06.2011. godine kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 637 miliona KM.

Tabela 8: Bilans stanja								
O P I S	IZNOS (u 000 KM)							
	31.12.2009.		31.12.2010.		30.06.2011.		INDEKS	
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	4.782.301	27,9	4.443.614	29,5	4.140.085	27,4	93	93
Vrijednosni papiri ⁷	119.157	0,1	375.252	2,4	418.200	2,8	315	111
Plasmani drugim bankama	111.019	0,6	145.007	1,0	190.274	1,3	131	131
Kreditni	9.796.800	69,2	9.981.911	66,2	10.273.133	67,9	102	103
Rezerve za kreditne gubitke (RKG)	458.803	2,5	635.792	4,2	672.488	4,4	139	106
Kreditni- neto (kreditni minus RKG)	9.337.997	66,7	9.346.119	62,0	9.600.645	63,5	100	103
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	528.910	3,1	552.764	3,7	549.823	3,6	105	99
Ostala aktiva	356.976	1,6	212.941	1,4	227.990	1,4	60	107
UKUPNA AKTIVA	15.236.360	100,00	15.075.697	100,00	15.127.017	100,00	99	100
P A S I V A :								
OBAVEZE								
Depoziti	11.045.868	69,4	11.232.830	74,5	11.231.227	74,2	102	100
Uzete pozajmice od drugih banaka	3.089	0,0	7.000	0,0	2.000	0,0	227	29
Obaveze po uzetim kreditima	1.771.978	14,4	1.403.451	9,3	1.378.132	9,1	79	98
Ostale obaveze	737.727	5,3	735.791	4,9	764.041	5,1	100	104
KAPITAL								
Kapital	1.677.698	10,9	1.696.625	11,3	1.751.617	11,6	101	103
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	15.236.360	100,0	15.075.697	100,00	15.127.017	100,00	99	100

Tabela 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2009.			31.12.2010.			30.06.2011.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		5/3	7/5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Državne	2	161.619	1%	1	167.263	1%	1	172.619	1%	103	103
Privatne	18	15.074.741	99%	18	14.908.434	99%	18	14.954.398	99%	99	100
UKUPNO	20	15.236.360	100%	19	15.075.697	100%	19	15.127.017	100%	99	100

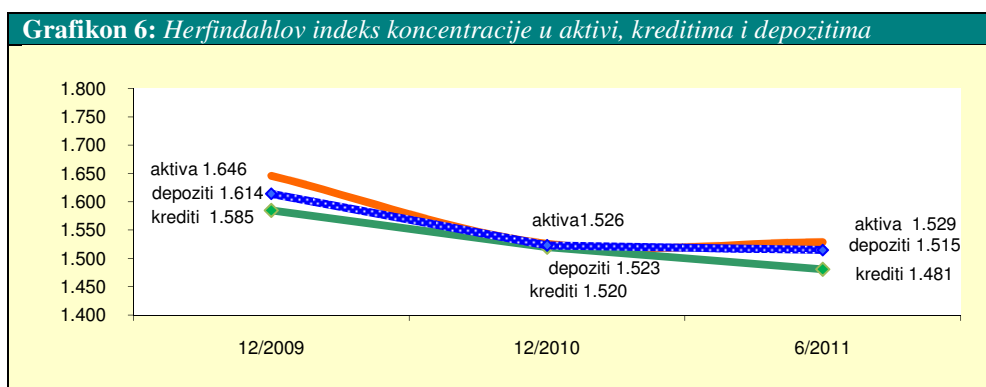
Analitički podaci o kretanju aktive banaka pokazuju da je skoro isti broj banaka imao pad, odnosno rast bilansne sume: aktiva 10 banaka je veća u odnosu na kraj 2010. godine, s niskim stopama rasta (do 5%), dok je kod ostalih devet banaka nivo aktive smanjen, a stope pada su se kretale u rasponu 2% do 6%.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁸.

⁷ Vrijednosni papiri za trgovanje i v.p. koji se drže do dospijeća.

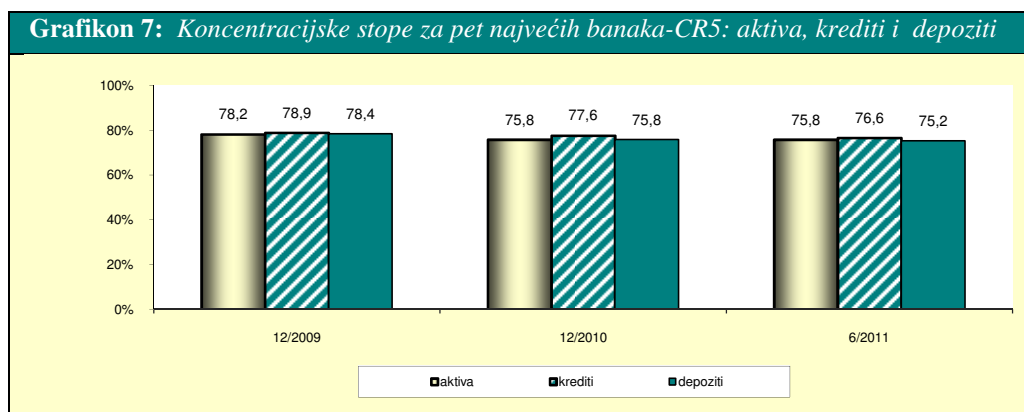
⁸ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita.) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

Na kraju prve polovine 2011. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivima, kreditima i depozitima) imao je neznatne promjene vrijednosti: za aktivnu je iznosio 1.529, kredite 1.481 i depozite 1.515 jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁹. U odnosu na kraj 2010. godine pokazatelj za aktivnu je povećan (za tri jedinice), a za depozite i kredite smanjen (za osam i 39 jedinica).

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁰ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sistemu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivima, kreditima i depozitima. CR5 za tržišno učešće pet najvećih banaka u sistemu na kraju prve polovine 2011. godine iznosio 75,8%, što je isto kao na kraju 2010. godine, smanjenje je zabilježeno kod kredita sa 77,6% na 76,6% i kod depozita sa 75,8% na 75,2%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sistemu koje „drže“ cca 76% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹¹. Jedine neznatne promjene u odnosu na kraj 2010. godine odnose se na učešće pojedinih grupa, kao rezultat promjene aktive kod nekoliko banaka.

Dvije banke iz I grupe (s aktivom preko tri milijarde KM) i dalje imaju visoko tržišno učešće od skoro 50%, a ako se uključe i dvije banke iz II grupe (s aktivom između jedne i dvije milijarde),

⁹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

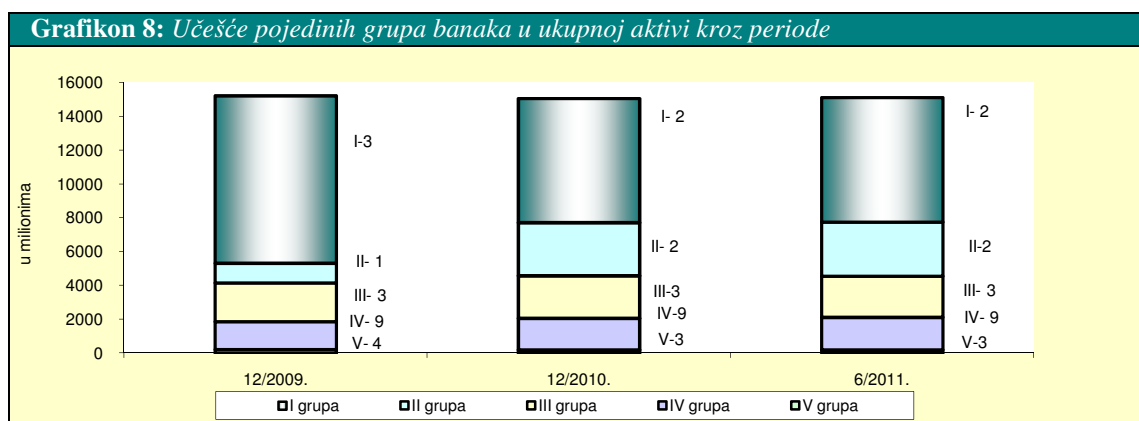
¹⁰ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

¹¹ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

učešće četiri najveće banke je 70%. Preostalih 15 banaka „drže“ 30% tržišta, od toga tri banke iz III grupe (aktiva između 500 miliona KM i jedne milijarde KM) imaju učešće od 16,1%, dok najbrojnija IV grupa od devet banaka (s aktivom između 100 i 500 miliona KM banaka) ima učešće od 12,7%. Posljednja V grupa (tri banke koje imaju aktivu manju od 100 miliona KM), i dalje ima neznatno učešće od 1,3%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode (iznosi su u milionima KM).

Tabela 10: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode										
IZNOS AKTIVE	31.12.2009.			31.12.2010.			30.06.2011.			
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	
I- Preko 2.000	9.912	65,1	3	7.348	48,8	2	7.371	48,7	2	
II- 1000 do 2000	1.165	7,6	1	3.146	20,9	2	3.206	21,2	2	
III- 500 do 1000	2.293	15,1	3	2.521	16,7	3	2.430	16,1	3	
IV- 100 do 500	1.648	10,8	9	1.862	12,3	9	1.924	12,7	9	
V- Ispod 100	218	1,4	4	199	1,3	3	196	1,3	3	
UKUPNO	15.236	100,0	20	15.076	100,0	19	15.127	100,0	19	

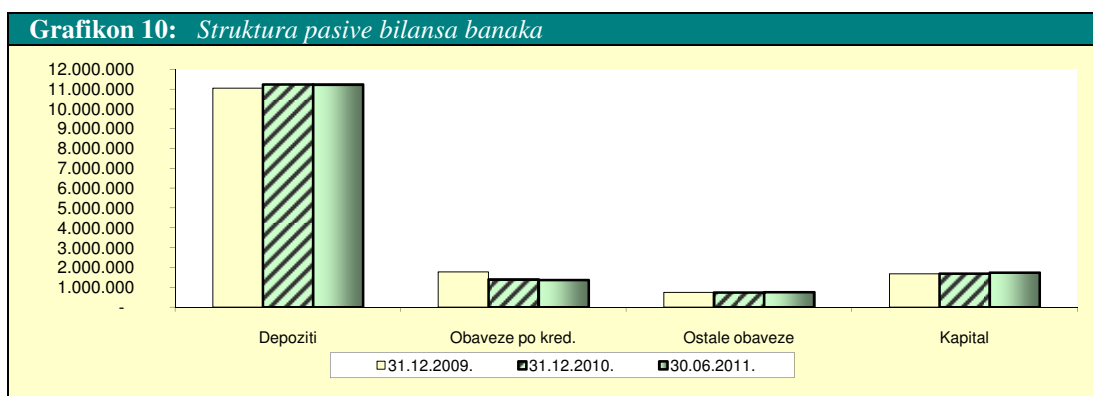
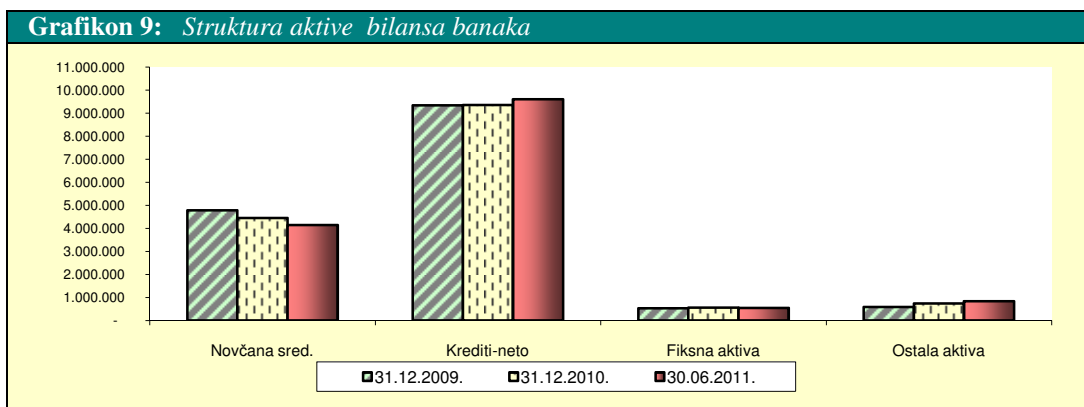

Na kraju prve polovine 2011. godine bilansna suma je ostala na istom nivou kao na kraju 2010. godine, odnosno povećana je za neznatnih 51 milion KM. Najvažnije pasivne stavke: depoziti, kreditne obaveze i ukupan kapital imale su minimalne promjene, odnosno depoziti su ostali na nivou s kraja 2010. godine, dok su kreditne obaveze smanjene za 2% ili 25 miliona KM, a kapital povećan za 3% ili 55 miliona KM.

U aktivi novčana sredstava u iznosu od 4,1 milijardu KM manja su za 7% ili 304 miliona KM u odnosu na kraj 2010. godine, najvećim dijelom zbog povećanja kreditnih plasmana za 3% ili 291 milion KM.

Blagi kreditni rast iz posljednja tri kvartala 2010. godine i prvog 2011. godine nastavljen je i u drugom kvartalu, što je ohrabrujuće i pokazatelj je intenziviranja kreditnih aktivnosti banaka. Nakon kvartalnog povećanja od 140 miliona KM (I kvartal) i 151 milion KM (II kvartal), krediti su sa 30. 06. 2011. godine dostigli iznos od 10,27 milijardi KM.

U sljedećim grafikonima data je struktura najznačajnijih pozicija bilansa banaka.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti su s iznosom od 11,2 milijarde KM i učešćem od 74,2% i dalje dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon neznatnog pada od 0,2 procentna poena, učešće kreditnih obaveza iznosilo je 9,1%, a kapitala je povećano sa 11,3% na 11,6%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 66,2% na 67,9% i smanjenje novčanih sredstava sa 29,5% na 27,4%.

- u 000 KM-

Tabela 11: Novčana sredstva banaka

NOVČANA SREDSTVA	31.12.2009.		31.12.2010.		30.06.2011.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	355.419	7,4	370.414	8,3	367.424	8,9	104	99
RR kod CB BiH	2.455.505	51,4	2.592.920	58,4	2.321.564	56,1	106	90
Računi kod depoz.inst.u BiH	441	0,0	670	0,0	18.829	0,4	152	2810
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.970.473	41,2	1.479.322	33,3	1.431.735	34,6	75	97
Novč. sred. u procesu naplate	463	0,0	288	0,0	533	0,0	62	185
UKUPNO	4.782.301	100,0	4.443.614	100,0	4.140.085	100,0	93	93

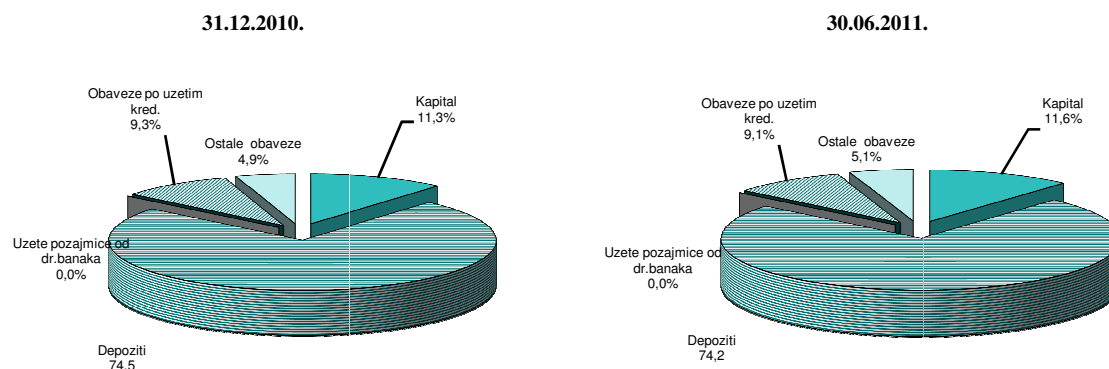
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u prvoj polovini 2011. godine smanjena su za 10% ili 271 milion KM i sa 30. 06. 2011. godine iznosila su 2,32 milijarde KM ili 56,1% ukupnih novčanih sredstava, što je smanjenje učešća od 2,3 procentna poena u odnosu na kraj 2010. godine. Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu su smanjena za 3% ili 48 miliona KM i iznosila su 1,43 milijarde KM ili 34,6% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2010. godine 33,3%). Banke su sa 30.06.2011. godine, kao i na kraju 2010. godine, u trezoru i blagajnama imale gotovog novca u iznosu od 367 miliona KM, što je 8,9% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su uticaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u posmatranom periodu smanjeno je sa 63,7% na 62,3%, a za istu promjenu je povećano učešće sredstava u stranoj valuti.

2.1.1. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka sa 30. 06. 2011. godine daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 11: Struktura pasive banaka

U prvoj polovini 2011. godine došlo je do neznatnih promjena u učešću dva najznačajnija izvora finansiranja banaka: depozita i kreditnih obaveza, odnosno smanjenja učešća depozita sa 74,5% na 74,2%, a kreditnih obaveza sa 9,3% na 9,1%.

Depoziti s učešćem od 74,2% i iznosom od 11,23 milijarde KM i dalje su najznačajniji izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 1,38 milijardi KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednje dvije godine, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su značajno smanjeni. U prvoj polovini 2011. godine pad je iznosio 2% ili 25 miliona KM. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 148 miliona KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 10,1%.

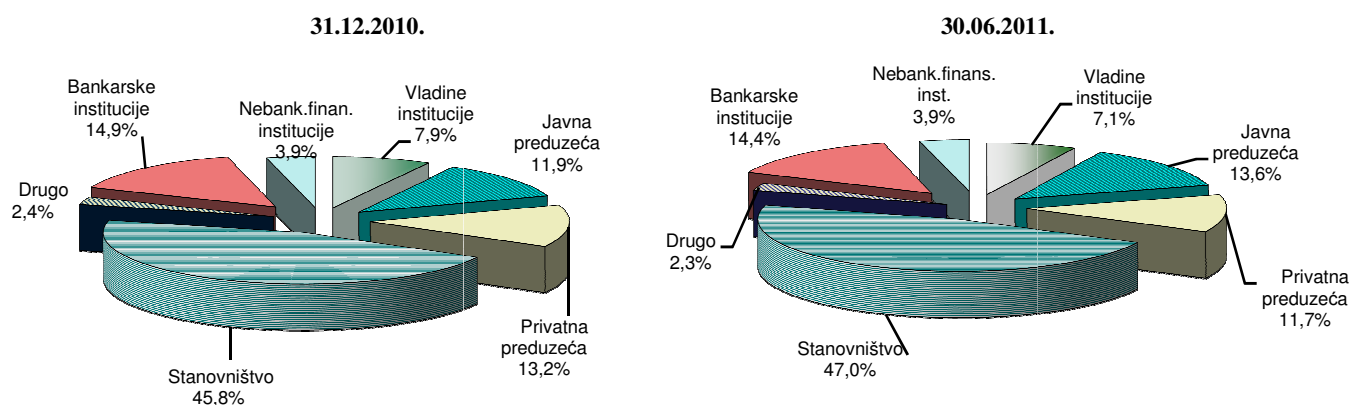
Kapital je sa 30. 06. 2011. godine iznosio 1,75 milijardi KM, što je za 3% ili 55 miliona KM više nego na kraju 2010. godine, a rast je ostvaren po osnovu tekućeg finansijskog rezultata-dobiti i izvršene dokapitalizacije kod dvije banke.

Banke su sa 30. 06. 2011. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (osam od ukupno 42), na koje se odnosi 72% ukupnih kreditnih obaveza: European Investment Bank (EIB), Central Eastern European Finance Agency (CEEFA), EBRD, European fund for Southeast Europe (EFSE), UniCredit Bank Austria AG, ComercBank AG Frankfurt, Council of Europe Development Bank i Raiffeisen Zentralbank Osterreich A.G. (RZB).

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita sa 30. 06. 2011. godine samo 6,3% se odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tabela 12: <i>Sektorska struktura depozita</i> ¹²								
SEKTORI	31.12.2009.		31.12.2010.		30.06.2011.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	839.926	7,6	891.638	7,9	794.202	7,1	106	89
Javna preduzeća	1.400.839	12,7	1.332.748	11,9	1.521.362	13,6	95	114
Privatna preduzeća i druš.	1.403.465	12,7	1.487.509	13,2	1.318.688	11,7	106	89
Bankarske institucije	2.120.143	19,2	1.674.576	14,9	1.619.451	14,4	79	97
Nebankarske finans.instit.	509.769	4,6	432.045	3,9	441.392	3,9	85	102
Građani	4.506.881	40,8	5.144.607	45,8	5.276.667	47,0	114	103
Ostalo	264.845	2,4	269.707	2,4	259.465	2,3	102	96
UKUPNO	11.045.868	100,0	11.232.830	100,0	11.231.227	100,0	102	100

Grafikon 12: *Sektorska struktura depozita*

U prvoj polovini 2011. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, rezultat smanjenja sredstava privatnih preduzeća, vladinih i bankarskih institucija, a s druge, rasta depozita javnih preduzeća i stanovništva.

Depoziti sektora stanovništva nastavili su sa rastom i u 2011. godini, a stopa rasta iznosila je 3% ili 132 miliona KM. Depoziti ovog sektora s iznosom od 5,28 milijardi KM i učešćem od 47% u ukupnim depozitima i dalje su najveći izvor finansiranja banaka u F BiH.

Depoziti bankarskih institucija, koji su po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka, u posmatranom periodu smanjeni su za 3% ili 55 miliona KM i sa 30. 06. 2011. godine iznosili su 1,62 milijarde KM, što je 14,4% ukupnih depozita. Ova sredstva su za 241 milion KM veća od kreditnih obaveza (na kraju 2010. godine razlika je iznosila 271 milion KM), koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor finansiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inostranstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obaveza, banke se ponovo suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, te stoga banke moraju iznaći i osigurati kvalitetnije izvore u pogledu ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana banaka iz posljednjih nekoliko mjeseci.

¹² Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po shemi FBA.

Treba istaći da se 96% ili 1,55 milijardi KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Finansijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u Federaciji BiH, s napomenom da je ipak koncentrisana u tri velike banke (81%), od čega se na samo jednu banku odnosi 40% ukupnih depozita primljenih od grupacije. Na ovaj način u ranijem periodu banke u većinskom stranom vlasništvu imale su finansijsku podršku i osiguran priliv novih sredstava za finansiranje od strane grupe čije su članice. U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, te nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, od posebnog značaja je podrška i spremnost „majke“ da i dalje osigura finansiranje „kćerki“ u obimu koji je potreban za nivo planiranog obima poslovanja, posebno rasta kreditnih plasmana, kao i održavanje zadovoljavajuće likvidnosne pozicije banke. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obaveze i subordinisani dugovi (stavke u dopunskom kapitalu), finansijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka) i sa 30. 06. 2011. godine iznosi 2,18 milijardi KM ili 14,4% ukupne pasive bankarskog sektora (u ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 13,8%, a u ukupnim kreditnim obavezama 33,2% su kreditne obaveze prema grupaciji). U odnosu na kraj 2010. godine ova sredstva su manja za 5% ili 104 miliona KM (depoziti smanjeni za 4% ili 64 miliona KM, kreditne obaveze za 6% ili 28 miliona KM i subordinirani krediti za 7% ili 12 miliona KM).

Pod pokroviteljstvom MMF i drugih finansijskih institucija, FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Evropske Unije čije banke-kćerke posluju na teritoriji BiH, tzv. „Bečkoj inicijativi“, kojom su banke-majke prihvatile obavezu da zadrže izloženost u Bosni i Hercegovini na nivou 31. 12. 2008. godine u toku trajanja programa MMF-a (2009.-2012.), uzimajući u obzir raspoloživost adekvatnih kreditnih mogućnosti u BiH i u okviru definiranih valjanih praksi za upravljanje kreditnim rizikom, kapitalom i likvidnošću. S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću gotovo svih banaka u F BiH čije su banke-majke potpisnice „Bečke inicijative“, trend smanjenja izloženosti iz prethodne godine nastavljen je i u 2011. godini, i to u segmentu depozitnih izvora, po osnovu povlačenja sredstava nakon isteka oročenja. Treba istaći da je dalja finansijska podrška grupe od ključnog značaja, primarno „majke“, naročito u bankama čiji su osnovni izvori finansiranja bili depoziti i kreditna sredstva „majke“, odnosno iz grupacije.

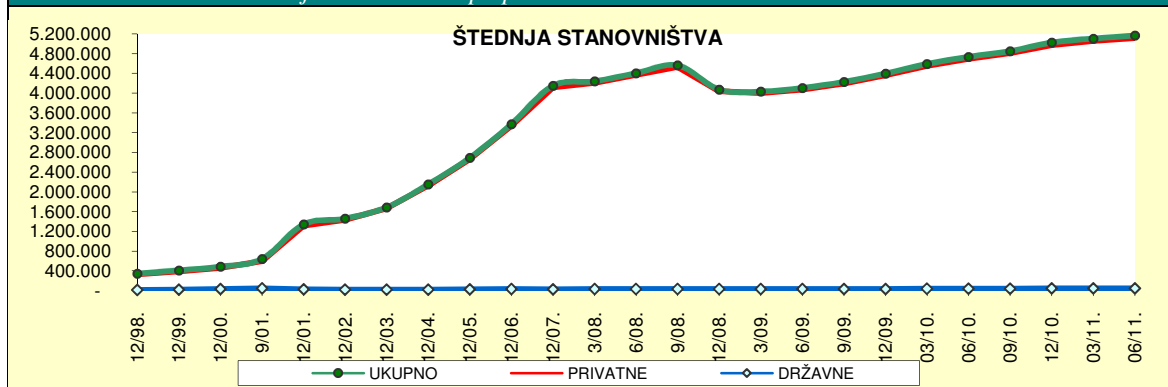
Depoziti ostalih sektora su imali umjerene promjene: depoziti javnih preduzeća, nakon značajnog rasta u šest mjeseci 2011. godine od 14% ili 189 miliona KM, sa 30. 06. 2011. godine iznosili su 1,52 milijarde KM, dok je učešće povećano sa 11,9% na 13,6%. Depoziti privatnih preduzeća nastavljaju s trendom smanjenja, a stopa pada iznosila je 11% ili visokih 169 miliona KM, tako da su 30. 06. 2011. godine s iznosom od 1,32 milijarde KM imali učešće od 11,7%, što je manje za 1,5 procentnih poena. Depoziti vladinih institucija, nakon pada od 11% ili 97 miliona KM, na kraju prve polovine 2011. godine iznosili su 794 miliona KM, što je 7,1% ukupnih depozita. Relativno značajne promjene u depozitima vladinih institucija (pad) i javnih preduzeća (rast) rezultat je izdvajanja i prenosa sredstava od cca 90 miliona KM sa računa Federalnog ministarstva financija/finansija na račun jednog javnog preduzeća.

Valutna struktura depozita na kraju posmatranog perioda ostala je nepromijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 6,4 milijarde KM imali su učešće od 57%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 4,8 milijardi KM, što je učešće od 43%.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta i u dva kvartala 2011. godine sa stopom od 3% ili 143 miliona KM i sa 30. 06. 2011. godine iznosili su 5,12 milijardi KM, što je najviši iznos do sada i za 587 miliona KM ili 13% je veći od nivoa štednje sa 30. 09. 2008. godine, koji je neposredno pred krizu bio do tada najveći iznos.

Tabela 13: Nova štednja stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			INDEX	
	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.	3/2	4/3
	1	2	3	4	5
Državne	35.275	47.148	48.090	134	102
Privatne	4.325.928	4.926.361	5.068.416	114	103
UKUPNO	4.361.203	4.973.509	5.116.506	114	103

Grafikon 13: Nova štednja stanovništva po periodima

U tri najveće banke nalazi se 71% štednje, dok šest banaka ima pojedinačno učešće manje od 1%, što iznosi svega 3,4% ukupne štednje u sistemu.

Od ukupnog iznosa štednje 31% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 69% u stranoj valuti.

Tabela 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			INDEX				
	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.	3/2	4/3			
	1	2	3	4	5			
Kratkoročni štedni depoziti	2.054.197	47,1%	2.581.767	51,9%	2.562.959	50,1%	126	99
Dugoročni štedni depoziti	2.307.006	52,9%	2.391.742	48,1%	2.553.547	49,9%	104	107
UKUPNO	4.361.203	100,0 %	4.973.509	100,0 %	5.116.506	100,0 %	114	103

Ročna struktura štednih depozita blago je poboljšana, učešće dugoročnih štednih depozita, nakon rasta od 7% ili 162 miliona KM, povećano je sa 48,1% na 49,9%, dok je kratkoročnih smanjeno sa 51,9% na 50,1%, zbog njihovog pada od 1% ili 19 miliona KM.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sistema za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskog sistema u BiH, u decembru 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 01. 04. 2010. godine isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankarski i ukupni ekonomski sistem F BiH i BiH.

Sa 30. 06. 2011. godine ukupno 15 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licencu Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponovano 96,6% ukupnih depozita i 98,5% ukupne štednje.

Od preostale četiri banke tri ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterijuma koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH: jedna zbog postojećeg kompozitnog ranga, a dvije jer se nalaze pod privremenom upravom. Jedna banka, koja je nakon dobijanja novog kompozitnog ranga ispunila ovaj kriterij, treba da pokrene proceduru prijema u program osiguranja depozita.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹³ banaka u FBiH na dan 30. 06. 2011. godine iznosio je dvije milijarde KM.

-u 000 KM-

Tabela 15: Regulatorni kapital

O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.	INDEKS	
				3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
DRŽAVNE BANKE					
1.Osnovni kapital prije umanjena	44.906	45.431	46.458	101	102
2.Odbitne stavke	3.796	97	83	3	86
a) Osnovni kapital (1-2)	41.110	45.334	46.375	110	102
b) Dopunski kapital	1.294	1.046	1.123	81	107
c) Kapital (a + b)	42.404	46.380	47.498	109	102
PRIVATNE BANKE					
1.Osnovni kapital prije umanjena	1.708.796	1.839.728	1.903.967	108	103
2.Odbitne stavke	195.208	313.224	329.147	160	105
a) Osnovni kapital (1-2)	1.513.588	1.526.504	1.574.820	101	103
b) Dopunski kapital	506.458	488.940	430.544	97	88
c) Kapital (a + b)	2.020.046	2.015.444	2.005.364	100	99
UKUPNO					
1.Osnovni kapital prije umanjena	1.753.702	1.885.159	1.950.425	108	103
2.Odbitne stavke	199.004	313.321	329.230	157	105
a) Osnovni kapital (1-2)	1.554.698	1.571.838	1.621.195	101	103
b) Dopunski kapital	507.752	489.986	431.667	97	88
c) Kapital (a + b)	2.062.450	2.061.824	2.052.862	100	100

U prvoj polovini 2011. godine kapital¹⁴ je ostao na skoro istom nivou, odnosno smanjen je za svega devet miliona KM u odnosu na 2010. godinu, a promjene u osnovnom i dopunskom kapitalu su uticale na izmjenu strukture regulatornog kapitala za tri procentna poena, odnosno povećanje učešća osnovnog kapitala na 79% i smanjenje dopunskog na 21% . Osnovni kapital je povećan za 3% ili 49 miliona KM, a dopunski smanjen za 12% ili 58 miliona KM.

Rast osnovnog kapitala je najvećim dijelom po osnovu uključivanja ostvarene dobiti za 2010. godinu u iznosu od 49 miliona KM u zadržanu dobit i rezerve. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka o raspodjeli revidirane dobiti od strane skupština banaka, ostvarena dobit za 2010. godinu u iznosu od 49 miliona KM (14 banaka) raspoređena je 90% u osnovni kapital (jedna banka je dobit usmjerila za djelimično pokriće ranijih gubitaka). Tri banke su dio dobiti u ukupnom iznosu od 4,8 miliona KM izdvojile za isplatu dividende, a jedna je banka je donijela odluku da iz zadržane dobiti isplati dividendu od 1,3 miliona KM. Pet banaka u 2010. godini ostvarilo je gubitak u iznosu od 157,9 miliona KM.

Nakon prvog kvartala, kada nije bilo dokapitalizacije iz eksternih izvora, dvije banke su se u drugom kvartalu 2011. godine dokapitalizirale u iznosu od 14 miliona KM (10 miliona KM i

¹³ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08).

¹⁴ Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tabela A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

četiri miliona KM). Jedna banka je internom dokapitalizacijom (iz rezervi) povećala dionički kapital za 2,6 miliona KM.

Odbitne stavke (koje umanjuju osnovni kapital) su povećane za 15,9 miliona KM i to najviše iz osnova povećanja tekućeg gubitka (iznosi 17 miliona KM), uz istovremeno smanjenje nematerijalne imovine za 0,8 miliona KM.

Dopunski kapital je smanjen za 58 miliona KM s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2010. godine u iznosu od 52 miliona KM, koja je bila uključena u dopunski kapital na kraju 2010. godine, prenesena je u osnovni kapital, subordinisani dugovi (redovne otplate dospjelih obaveza) i stavke trajnog karaktera su smanjene za 15,8 miliona KM, dok su stavke opštih rezervi za kreditne gubitke povećane za 9,3 miliona KM. Tokom godine u obračun kapitala ne ulazi tekuća nerevidirana dobit, što je takođe uticalo na smanjenje dopunskog kapitala.

Neto kapital je, kao i regulatorni, ostao na gotovo istom nivou, odnosno smanjen je za svega 8,9 miliona KM i sa 30. 06. 2011. godine iznosi dvije milijarde KM.

Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive sa 30. 06. 2011. godine iznosila je 13%, što je skoro nepromijenjeno kao na kraju 2010. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁵ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderisane aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 30. 06. 2011. godine iznosio 15,6% što je za 0,6 procentnih poena manje nego na kraju 2010. godine, a razlog je povećanje ukupnih ponderisanih rizika za 3% ili 378 miliona KM, dok je neto kapital ostao na gotovo istom nivou. Rizik ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata povećan je za 355 miliona KM (sa 11,71 milijardi KM na 12,07 milijardi KM), najviše zbog blagog povećanja kreditnih aktivnosti, vanbilansnih stavki i plasmana drugim bankama, što su stavke koje se ponderišu s većim ponderom rizika (od 20%-100%), uz istovremeno smanjenje novčanih sredstava koje banke drže kod CBBiH i novčanih sredstava, a čiji je ponder nula. S druge strane, ponderisani operativni rizik (POR) je povećan za 23 miliona KM (iznosi 966 miliona KM), što je sve zajedno rezultiralo navedenim porastom ukupnih ponderisanih rizika. Pored navedenog, značajan uticaj ima i neuključivanje tekuće dobiti u obračun kapitala tokom godine. Ako bi se u obračun uključila tekuća nerevidirana dobit stopa adekvatnosti kapitala iznosila bi 16%.

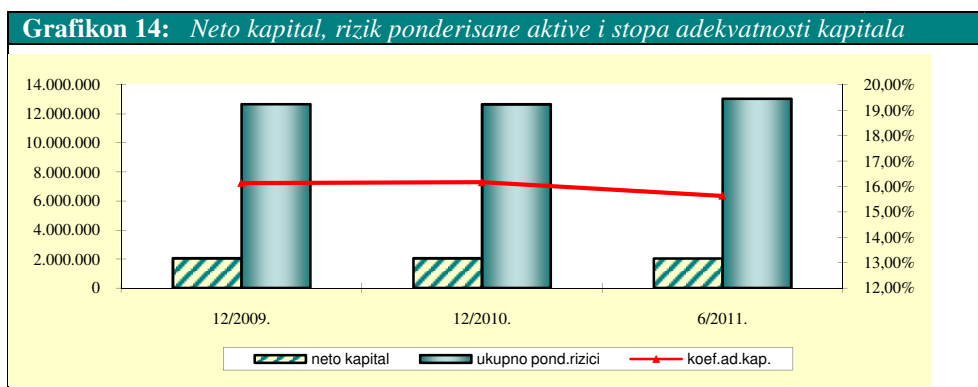
Na kraju prve polovine 2011. godine učešće ponderisane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 93%, a operativnom riziku 7%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sistema u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. U uslovima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvaliteta kreditnog portfolija, što je dovelo do pada profitabilnosti kod većine banaka i poslovanja s gubitkom ili znatno manjom dobiti nego u periodu prije krize, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom. Jedna od mjera koje je Agencija poduzela u cilju očuvanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i zahtjev bankama da ostvarenu dobit za 2010. godinu ne usmjeravaju u isplatu dividendi nego u jačanje kapitalne osnove, što su skoro sve banke ispoštovala.

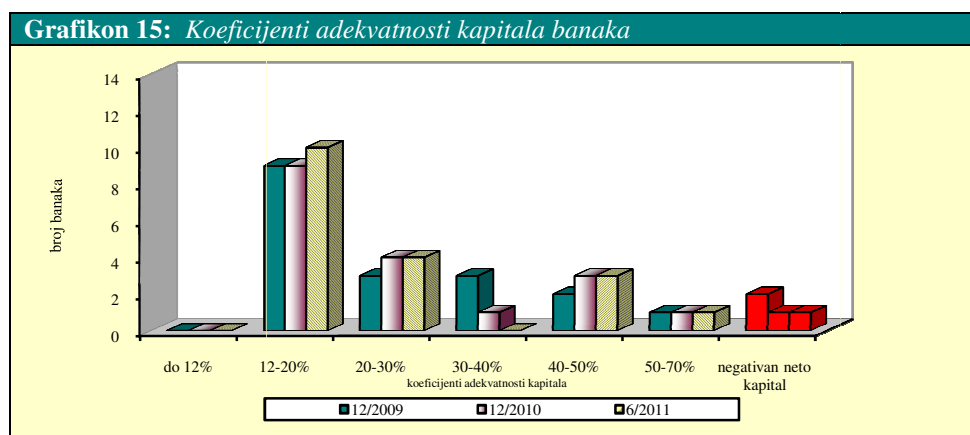
¹⁵ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

- 000 KM-

O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.	INDEKS	
				3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
1. NETO KAPITAL	2.046.414	2.045.886	2.036.924	100	100
2. RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	11.790.234	11.713.116	12.067.737	99	101
3. POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	882.928	942.707	965.932	107	100
4. UKUPNI PONDERISANI RIZICI (2+3)	12.673.162	12.655.823	13.033.669	100	101
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/ 4)	16,1%	16,2%	15,6%	101	99

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 30. 06. 2011. godine iznosi 15,6%, što je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Od ukupno 19 banaka u F BiH sa 30. 06. 2011. godine, 18 banaka imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, jedna banka pod privremenom upravom imala je koeficijent manji od 12%, odnosno negativan koeficijent adekvatnosti. Prema analitičkim podacima na kraju posmatranog perioda 2011. godine 13 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego prethodne godine, u rasponu od 0,1 do 5,1 procentni poen, dok je kod pet banaka bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala kod 18 banaka u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- deset banaka ima stopu između 13% i 18,7%, a tri najveće od 12,3% do 15,4%,
- sedam banaka ima stopu između 20,4% i 41,5%,
- jedna banka ima stopu 62,4%.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sistemu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sistemu, što je nužno za jačanje stabilnosti i sigurnosti i banaka i ukupnog bankarskog sistema, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i uticaja svjetske finansijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Nakon izbijanja krize, zbog pogoršanja kreditnog portfolija i rasta troškova rezervi za kreditne gubitke, što je značajno uticalo na pad profitabilnosti svih banaka u sistemu, kapital banaka je pod pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na nivo koji bi ugrozio ne samo poslovanje banaka, nego uticao na stabilnost ukupnog bankarskog sistema.

2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava stavki bilansa i vanbilansnih stavki.

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)¹⁶ banaka u F BiH sa 30. 06. 2011. godine iznosila je 18,3 milijarde KM, a bruto aktiva¹⁷ 15,8 milijardi KM, što je za 1% više nego na kraju 2010. godine.

-u 000 KM-

Tabela 17: Aktiva, vanbilansne stavke i potencijalni kreditni gubici								
OPIS	IZNOS (u 000 KM)				INDEX			
	31.12.2009.	Strukt. %	31.12.2010.	Strukt. %	30.06.2011.	Strukt. %	4:2	6:4
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Kreditni	9.442.600	60,1	9.414.729	59,8	9.659.820	60,5	100	103
Kamate	61.797	0,4	51.348	0,3	53.897	0,4	83	105
Dospjela potraživanja	352.580	2,2	566.629	3,7	613.046	3,9	161	108
Potraživanja po plać. garancijama	1.620	0,0	553	0,0	267	0,0	34	48
Ostali plasmani	276.693	1,8	410.797	2,6	394.140	2,6	148	96
Ostala aktiva	5.581.877	35,5	5.292.854	33,6	5.105.909	32,6	95	96
UKUPNA AKTIVA	15.717.167	100,0	15.736.910	100,0	15.827.079	100,0	100	101
VANBILANS	2.271.512		2.352.092		2.444.433		104	104
AKTIVA S VANBILANSOM	17.988.679		18.089.002		18.271.512		101	101
RIZIČNA AKTIVA S VANBILANSOM	12.583.315		13.053.738		13.528.487		104	104
Opći kreditni rizik i Potencijalni kreditni gubici	534.721		717.713		761.254		134	106
Već formirane opće i posebne rezerve za kreditne gubitke	534.749		717.768		761.297		134	106

Nerizične stavke iznose 4,7 milijardi KM ili 26% ukupne aktive s vanbilansom i manje su za 6% u odnosu na kraj 2010. godine. S druge strane, rizična aktiva s vanbilansom iznosi 13,5 milijardi KM i veća je za 4% ili 475 miliona KM. Vanbilansne rizične stavke iznose 2,4 milijarde KM.

¹⁶ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05).

¹⁷ Izvor podataka: Izvještaj o klasifikaciji aktive bilansa i vanbilansnih stavki banaka.

Nakon negativnih trendova u prethodnim periodima u segmentu kreditiranja kao ključnoj djelatnosti banaka zbog uticaja globalne finansijske i ekonomske krize, u prvih šest mjeseci 2011. godine nastavljen je pozitivan trend iz druge polovine 2010. godine, odnosno blagi rast kredita od 3% ili 291 milion KM. Krediti su sa 30. 06. 2011. godine iznosili 10,3 milijarde KM, s učešćem u aktivi od 67,9%, što je 1,7 procentnih poena više u odnosu na kraj 2010. godine.

U prvom polugodištu 2011. godine plasirano je ukupno 2,7 milijardi KM novih kredita, što je 21% ili 479 miliona KM više u odnosu na isti period 2010. godine. Od ukupno plasiranih kredita na privredu se odnosi 70%, a na stanovništvo 29%. Ročna struktura novoodobrenih kredita je neznatno promjenjena u korist dugoročnih kredita u odnosu na kraj 2010. godine, učešće dugoročnih iznosilo je 50,9%, a kratkoročnih 49,1% (31.12.2010: isto učešće od 50%).

Najvažniji ograničavajući faktor rasta kredita u posljednje dvije godine bio je negativni uticaj krize na ukupnu ekonomiju i privredu u BiH i pogoršanje stanja u realnom sektoru, zatim smanjenje potrošnje stanovništva, ali i restriktivnije i opreznije politike kreditiranja banaka. Iako je evidentan blagi rast kredita, što pozitivno utiče na pokazatelje kvaliteta aktive, ipak je i dalje prisutan trend pogoršanja kredita kroz rast nekvalitetnih kredita, ali u znatno manjem obimu nego prethodne godine. Nivo loših plasmana je i dalje relativno visok i time posljedično kreditni gubici, što će se i u 2011. godini negativno reflektirati na finansijski rezultat banaka. Banke su u 2010. godini značajno povećale rezervisanja za kreditne gubitke, zbog rasta nekvalitetnih kredita, a dio je iskorišten za otpis nenaplativih potraživanja i prenos u vanbilansnu evidenciju. Formirane rezerve za kreditne gubitke biće dobar amortizer za potencijalne kreditne gubitke u narednom periodu.

FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Evropske unije čije banke - kćerke posluju na teritoriji BiH, tzv „Bečkoj inicijativi“, čime se trebaju osigurati dodatna finansijska sredstva za kreditiranje realnog sektora, jer svako pogoršanje ekonomije može negativno da se odrazi na rejting banaka-kćerki, a samim tim i da oslabi rejting matičnih banaka.

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,3 milijarde KM imaju učešće od 60,9% u ukupnim kreditima na nivou sistema.

S aspekta sektora kojima su banke plasirale kredite, kretanja u prvom polugodištu 2011. godine mogu se ocijeniti pozitivnim zbog porasta plasmana privatnim preduzećima, kao i blagog porasta plasmana stanovništvu nakon što su u 2010. godini i u I kvartalu 2011. godine bilježili pad od 1%. U odnosu na kraj 2010. godine krediti dati privatnim preduzećima su veći za 5% ili 239 miliona KM, iznose pet milijardi KM ili 49,4% ukupnih kredita (na kraju 2010. godine 48,2%). Krediti dati stanovništvu povećani su za 1% ili 56 miliona KM, iznose 4,8 milijardi KM, što je učešće od 46,3% (na kraju 2010. godine 47,4%). Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 30. 06. 2011. godine, s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, povećano je učešće kredita odobrenih za finansiranje potrošnih dobara¹⁸, sa 72% na 74%, dok je učešće stambenih kredita smanjeno sa 25% na 23%, a sa preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sistemu plasirale su stanovništvu 65%, a privatnim preduzećima 57% ukupnih kredita datih ovim sektorima (na kraju 2010. godine stanovništvo 65,4%, privatna preduzeća 59%).

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli.

¹⁸ Uključeno kartično poslovanje.

SEKTORI	31.12.2009.		31.12.2010.		30.06.2011.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	74.609	0,8	126.328	1,3	122.054	1,2	169	97
Javna preduzeća	184.005	1,9	238.105	2,4	244.690	2,4	129	103
Privatna preduzeća i društ.	4.696.276	47,9	4.815.426	48,2	5.054.020	49,4	103	105
Bankarske institucije	6.755	0,1	10.975	0,1	12.326	0,1	162	112
Nebankarske finansijske instit.	51.255	0,5	37.235	0,4	36.887	0,4	73	99
Gradani	4.765.656	48,6	4.733.198	47,4	4.789.501	46,3	99	101
Ostalo	18.244	0,2	20.644	0,2	13.655	0,2	113	66
UKUPNO	9.796.800	100,0	9.981.911	100,0	10.273.133	100,0	102	103

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 70,5% ili 7,2 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6.834 miliona KM ili 94%, CHF: 405 miliona KM ili 6%), krediti u domaćoj valuti 28% ili 2,9 milijardi KM, a najmanje učešće od samo 1,5% ili 154 miliona KM imaju krediti u stranoj valuti (EUR: 125 miliona KM ili 81%, CHF: 18 miliona KM ili 11,5%). Ukupan iznos kredita u CHF valuti od 423 mil. KM iznosi 4% ukupnog kreditnog portfolia i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sistemu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihov kvalitet predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvaliteta aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka koji se priznaju kao troškovi rezervi za kreditne gubitke.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije¹⁹ i vanbilansne stavke dati su u sljedećoj tabeli.

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)									INDEKS	
	31.12.2009.			31.12.2010.			30.06.2011.			5/2	8/5
	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	10.260.601	81,5	205.228	10.477.329	80,3	209.555	10.952.433	81,0	218.912	102	104
B	1.804.767	14,4	136.973	1.645.750	12,6	132.048	1.546.904	11,4	131.879	91	94
C	307.892	2,5	72.970	471.505	3,6	113.962	533.967	4,0	128.361	153	113
D	206.201	1,6	115.703	455.303	3,5	258.297	491.142	3,6	278.064	221	108
E	3.854	0,0	3.847	3.851	0,0	3.851	4.041	0,0	4.038	100	105
Rizična ak. (A-E)	12.583.315	100,0	534.721	13.053.738	100,0	717.713	13.528.487	100,0	761.254	104	104
Klasifikovana (B-E)	2.322.714	18,5	349.493	2.576.409	19,7	508.158	2.576.054	19,0	542.342	111	100
Nekvalitetna (C-E)	517.947	4,1	119.550	930.659	7,1	376.110	1.029.150	7,6	410.463	180	111
Nerizična akt.²⁰	5.405.364			5.035.264			4.743.025			93	94
UKUPNO (rizična i nerizična)	17.988.679			18.089.002			18.271.512			101	101
VANBILANSNA EVIDENCIJA											
Otpisana aktiva	505.632	89,7		622.990	89,6		650.602	89,4		123	104
Susp. kamata	57.957	10,3		72.251	10,4		76.390	10,6		125	106
UKUPNO	563.589	100,0		695.241	100,0		726.992	100,0		123	105

¹⁹ U skladu sa članom 22. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banke su dužne da formiraju i kontinuirano održavaju rezerve za OKR i PKG u sljedećim procentima po kategorijama : A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

²⁰ Stavke aktive na koje se, u skladu s članom 22. stav 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Rizična aktiva sa vanbilansom (A-E) iznosi 13 milijardi KM i sa 30. 06. 2011. godine veća je za 4% ili 475 miliona KM. Nerizične stavke iznose 4,7 milijardi KM i manje su za 6% ili 292 miliona KM u odnosu na kraj 2010. godine.

Ako se analizira kvalitet rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatovati da je u prvom polugodištu 2011. godine negativni trend pada kvaliteta aktive i njenog „kvarenja“ iz prethodne godine znatno ublažen, smanjena je aktiva s posebnom napomenom (B kategorija), nekvalitetna je neznatno povećana, a znatno je smanjen i otpis u vanbilansnu evidenciju. Treba istaći da najveći uticaj na pokazatelje ukupnog sistema i dalje ima jedna velika banka, koja je u prethodnoj godini intenzivirala „čišćenje“ kreditnog portfolija, što je imalo za rezultat znatno lošije pokazatelje kvaliteta aktive i ove banke i ukupnog bankarskog sistema. Dok je učešće kreditnog portfolija te banke sa 30. 06. 2011. godine iznosilo 15,5%, učešće njene klasifikovane i nekvalitetne aktive iznosilo je 33% i 56%, a od ostvarenog porasta loših-nekvalitetnih kredita (98 miliona KM) najveći dio se upravo odnosi na tu banku (67 miliona KM ili 68%). Kod ostalih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno šest banaka ima pokazatelje učešća klasifikovane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a samo jedna banka (u privremenoj upravi) ima učešće nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankarskog sektora.

Klasifikovana aktiva (B-E) je na istom nivou kao prethodne godine, s tim da je B kategorija smanjena za 6% ili 99 miliona KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) povećana za 11% ili 98 miliona KM. U prvom polugodištu 2011. godine je izvršen otpis aktive i kamate (isknjiženje u vanbilansnu evidenciju) u iznosu od 76 miliona KM što je skoro dva puta manji iznos otpisa u odnosu na drugo polugodište 2010. godine. Dok su u 2010. godini zbog slabe naplate i povećanja kašnjenja dospjelih potraživanja, banke morale izvršiti reklasifikaciju i značajan iznos kredita pomjeriti iz B kategorije u nekvalitetnu aktivu (u šest mjeseci 2010. godine nekvalitetna aktiva povećana je za visokih 51% ili 264 miliona KM, odnosno u 2010. godini za 80% ili 413 miliona KM), što je uzrokovalo visok rast troškova rezervi za kreditne gubitke i značajno negativno uticalo na finansijski rezultat banaka u 2010. godini, u prvom polugodištu 2011. godine, zbog znatno manjeg rasta nekvalitetne aktive, zabilježen je pad troškova rezervi za kreditne gubitke, što se pozitivno reflektiralo na finansijski rezultat bankarskog sistema.

Klasifikovana aktiva je sa 30. 06. 2011. godine iznosila 2,6 milijardi KM, a nekvalitetna jednu milijardu KM (31. 12. 2010. godine: 2,6 milijardi KM i 931 milion KM).

Kao rezultat navedenog, indikatori kvaliteta aktive iskazani kao odnos, odnosno učešće pojedinih kategorija u rizičnoj aktivu su neznatno promijenjeni u odnosu na kraj 2010. godine. Koeficijent klasifikovane i rizične aktive je zbog rasta rizične (3,6%) poboljšan za 0,7 procentnih poena u odnosu na kraj 2010. godine i iznosi 19,0%.

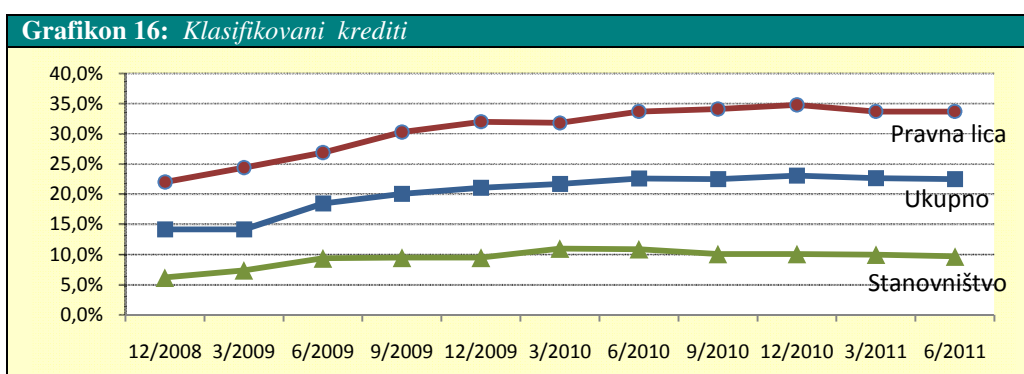
Ako se analizira odnos i trend samo nekvalitetne i rizične aktive, sa 30. 06. 2011. godine ovaj koeficijent je blago pogoršan i iznosio je 7,6% što je još uvijek relativno nizak omjer, a u odnosu na kraj 2010. godine je veći za 0,5 procentnih poena. Ako se uzme u obzir i E kategorija (otpisani plasmani) navedeni koeficijent je znatno veći i iznosi 12,3% (kod nekih banaka do tri puta veći zbog značajnog otpisa). Međutim, isti treba uzeti s dozom rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije u rizičnoj aktivu iznosi 11,4%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiji kvalitet i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva, odnosno još uvijek prisutna praksa nekih banaka da ne formiraju pravovremeno adekvatne rezerve za kreditne gubitke, što se potvrdilo u on site kontrolama i rezultiralo nedostajućim rezervama za kreditne gubitke. Zato je od ključnog značaja da banke što realnije procjenjuju kvalitet plasmana i pravovremeno formiraju adekvatne rezerve za kreditne gubitke, posebno zbog činjenice da se pod uticajem krize povećava kašnjenje u naplati dospjelih potraživanja, rastu troškovi rezervi, te se smanjuje i zarada banaka.

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravnim licima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita datim pravnim licima.

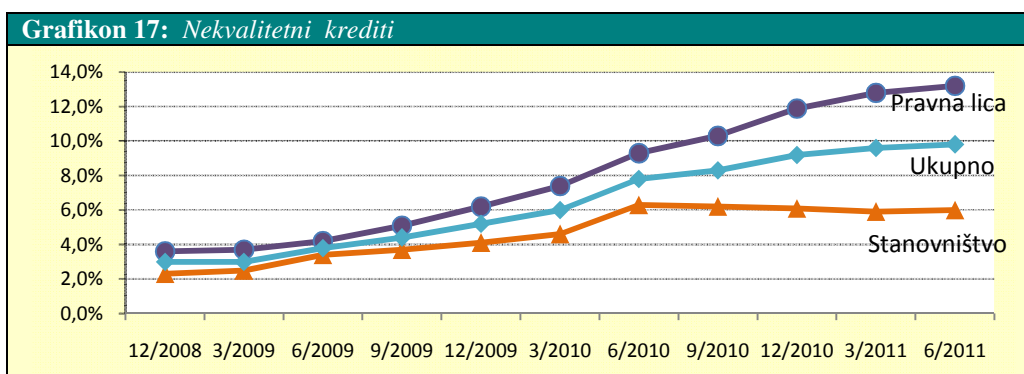
Tabela 20: Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)												INDEKS 12/6
	31.12.2010.						30.06.2011.						
	Stanovni Učešće		Pravna Učešće		UKUPNO		Stanovni Učešće		Pravna Učešće		UKUPNO		
1	Štvo	%	lica	%	Iznos	Učešće	štvo	%	lica	%	Iznos	Učešće	14
A	4.257.408	89,95	3.422.650	65,21	7.680.058	76,94	4.323.929	90,28	3.637.074	66,33	7.961.003	77,49	104
B	185.851	3,93	1.201.981	22,94	1.387.832	13,90	178.487	3,73	1.123.300	20,48	1.301.787	12,67	94
C	125.114	2,65	336.038	6,36	461.152	4,62	128.402	2,68	395.504	7,21	523.906	5,10	114
D	164.826	3,47	288.042	5,49	452.868	4,54	158.683	3,31	327.754	5,98	486.437	4,74	107
E	1	0,00	0	0,00	1	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
UKUPNO	4.733.200	100,0	5.248.711	100,0	9.981.911	100,00	4.789.501	100,0	5.483.632	100,0	10.273.133	100,00	103
Klas. kred. B-E	475.792	10,05	1.826.061	34,79	2.301.853	23,06	465.572	9,7	1.846.558	33,67	2.312.130	22,51	100
Nekv. kred C-E	289.941	6,13	624.080	11,89	914.021	9,16	287.085	6,0	723.258	13,19	1.010.343	9,83	110
		47,42		52,58		100,00		46,62		53,38		100,00	
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		20,67		79,33		100,00		20,14		79,86		100,00	
Nekvalitetna C-E		31,72		68,28		100,00		28,41		71,59		100,00	
Kategorija B		13,39		86,61		100,00		13,71		86,29		100,00	

Indikatori kvaliteta aktive blago su pogoršani u prvom polugodištu 2011. godine, posebno učešće nekvalitetnih kredita, kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 10,5% ili 96 miliona KM i to pravnih lica za 99 miliona KM ili 16%, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 1% ili 3 miliona, a što je dovelo do porasta učešća nekvalitetnih kredita sa 9,16% na 9,83%, te negativno uticalo na ostale pokazatelje za ova dva sektora i ukupnog kreditnog portfolija. Međutim, ponovo treba istaći ogroman uticaj pokazatelja jedne banke na ukupan bankarski sistem, posebno na pokazatelj rasta i učešća nekvalitetnih kredita, jer ako se ista isključi, može se zaključiti da je navedeni pokazatelj neznatno veći u odnosu na 31. 12. 2010. (4,87%) godine i iznosi 5,04%.

Sa 30. 06. 2011. godine od ukupnih kredita odobrenih pravnim licima u iznosu od 5,5 milijardi KM, 1,8 milijardi KM ili 33,67% je klasificirano u kategorije B do E (na kraju 2010. godine 1,8 milijardi ili 34,79%), dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 4,8 milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano 466 miliona KM ili 9,7% (na kraju 2010. godine 476 miliona KM ili 10,05%).

Od kredita plasiranih pravnim licima kao nekvalitetni krediti klasificirano je 723 miliona KM ili 13,19 % od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (sa 31. 12. 2010. godine iznosili su 624 miliona KM ili 11,89%). Za sektor stanovništva isti iznose 287 miliona KM ili 6,0% (31.12.2010. godine 290 miliona KM ili 6,13%).

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jemce, odnosno žirante. FBA je od 31.12.2009. godine propisala izvještaj o otplati kredita na teret jemaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jemci. Prema izvještajima banaka u F BiH sa 30. 06. 2011. godine 3.321 jemac su ukupno otplatila 12 miliona KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 72 miliona KM (2.795 kreditnih partija), što je za 23% manje u odnosu na iznos otplate na teret jemaca sa 31. 12. 2010. godine (15 miliona KM otplatila su 3.767 jemaca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 101 milion KM-3.192 kreditne partije). Stanje preostalog duga iznosi 47 miliona KM (31. 12. 2010.: 63 miliona KM). Iz navedenih podataka može se zaključiti da se u prvom polugodištu 2011. godine smanjio iznos kredita koje otplaćuju jemci, stanje preostalog duga, kao i iznos otplate na teret jemaca, na što je najviše uticalo vraćanje značajnog iznosa otplate kredita na glavnog dužnika (cca 30 miliona KM, osam dužnika, sve pravna lica). Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jemci u odnosu na podatke za ukupan sistem je nizak i iznosi svega 0,46% i 0,25%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne finansijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica²¹

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimulisanje banaka na "oživljavanje" kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim licima da prevaziđu situaciju u kojoj su se našli zbog uticaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih lica zbog gubitka posla, kašnjenja plate, smanjenja plata i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj odluci, banke u Federaciji BiH su u prvom polugodištu 2011. godine, od ukupno primljenih 262 zahtjeva za reprogram kreditnih obaveza odobrile 241 zahtjev u ukupnom iznosu od 32,6 miliona KM ili 92%, što je dvostruko manje u poređenju sa prvim i drugim polugodištem u 2010 god. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obaveza na pravna lica se odnosi 30,9 miliona KM, a na fizička lica 1,6 miliona KM.

²¹ "Službene novine F BiH", br.2/10.

Neto efekat na rezerve za kreditne gubitke (dalje RKG) po osnovu izvršenih reprograma je povećanje od 391 hiljada KM. Treba istaći da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovom osnovu, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom. Banke su prilikom reprograma kod procjene kreditnog rizika i rezervi za kreditne gubitke postupale krajnje oprezno, uglavnom zadržavajući RKG na istom nivou, čime su izbjegle kratkoročno i privremeno povećanje prihoda, što u suštini predstavlja realan i odgovoran odnos banaka u primjeni odredaba Odluke koje se odnose na ovaj segment.

Reprogramirani krediti u prvoj polovini 2011.godine u odnosu na ukupne kredite 30. 06. 2011. godine imaju učešće od svega 0,31% (za sektor pravnih lica u odnosu na portfolio pravnih lica ovaj procenat iznosi 0,56%, dok je za sektor stanovništva 0,03%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obaveza rezultat relativno skroman, ako se to upoređuje i s ukupnim kreditnim protfolijem i po sektorima (za pravna i fizička lica).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja finansijske i ekonomske krize i na finansijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekat na dužnike (i fizička i pravna lica), olakšavajući im servisiranje dugova u skladu s njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje promjene Odluke do kraja 2011. godine opravdano, posebno zbog činjenice da je uticaj krize još uvijek evidentan i da se tek u narednoj godini očekuju pozitivna kretanja i ekonomski oporavak.

U cilju što realnije ocjene kvaliteta aktive treba uzeti u obzir i iznos kredita koje su banke u posmatranom periodu isknjižile u vanbilans, što se daje u narednoj tabeli.

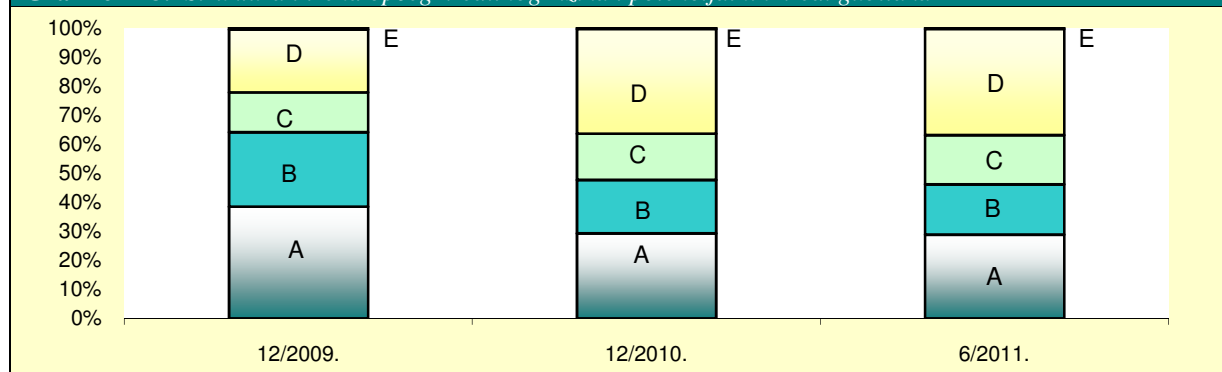
-000 KM-

Tabela 21: Vanbilansna evidencija: otpisana aktiva i suspendovana kamata						
OPIS	STANOVNIŠTVO		PRAVNA LICA		UKUPNO	
	Otpisana aktiva	Suspendovana kamata	Otpisana aktiva	Suspendovana kamata	Otpisana aktiva	Suspendovana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje 31.12.2010.	216.721	16.759	406.269	55.530	622.990	72.289
<i>Promjene u 2011. godini:</i>						
- novi otpis (u tekućoj godini)	35.487	3.314	30.399	7.199	65.886	10.513
- naplaćeno u tekućoj godini	14.696	3.116	14.036	2.777	28.732	5.893
- trajni otpis	109	16	9.433	503	9.542	519
Saldo 30.06.2011.godine	237.403	16.941	413.199	59.449	650.602	76.390

Saldo otpisane aktive 30. 06. 2011. godine (651 milion KM) i saldo suspendovane kamate (76 miliona KM) povećani su za 4%, odnosno 6% u odnosu na 2010. godinu. Otpis aktive u prvom polugodištu 2011. godine je dvostruko manji u odnosu na drugi kvartal 2010. godine.

Nivo općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu.

Tabela 22: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka								
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2009.		31.12.2010.		30.06.2011.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	205.228	38,4	209.555	29,2	218.912	28,8	102	104
B	136.973	25,6	132.048	18,4	131.879	17,3	96	100
C	72.970	13,7	113.962	15,9	128.361	16,9	156	113
D	115.703	21,6	258.297	36,0	278.064	36,5	223	108
E	3.847	0,7	3.851	0,5	4.038	0,5	100	105
UKUPNO	534.721	100	717.713	100	761.254	100	134	106

Grafikon 18: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kred. gubitaka

Prema izvještajima, banke su formirale rezerve za kreditne gubitke u skladu s propisima i visinom procijenjenog kreditnog rizika.

Analizirajući nivo formiranih rezervi ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2010. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke veće su za 6% ili 43 miliona KM i iznosile su 761 milion KM. Zbog rasta nekvalitetne aktive povećane su rezerve za ove najlošije kredite za 9%, odnosno sa 376 miliona KM na 410 miliona KM. Rezerve za opći kreditni rizik (A kategorija) su povećane za neznatnih 4% ili devet miliona KM, dok su rezerve za B kategoriju, zbog smanjenja iste za 99 mil. KM, najviše reklasificiranjem u lošije kategorije, smanjene za neznatnih 169 hiljada KM. Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka i rizične aktive sa vanbilansom, iznosi 4,01% i neznatno je veći u odnosu na prethodnu godinu (3,89%). Međutim, ako se uzme u obzir E kategorija navedeni koeficijent je dvostruko veći i iznosi 8,9%. Sa 30. 06. 2011. godine banke su prosječno za B kategoriju imale izdvojene rezerve po stopi od 8,5%, za C kategoriju 24%, D kategoriju 56,6% i E 100% (na kraju 2010. godine: B 8%, C 24,2%, D 56,7% i E 100%).

Analiza kvaliteta aktive, odnosno kreditnog portfolija pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA, ali time se problem suštinski ne rješava.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjen slab kvalitet aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na osnovu izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utiče i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim licima

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s licima povezanim sa bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određene opreznosne principe i zahtjeve vezane za transakcije s licima povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim s bankom, u kojoj su propisani uslovi i način poslovanja banaka s povezanim licima. Na osnovu te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je da donese posebne politike banke za poslovanje s povezanim licima i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih lica, i to kredite i potencijalne i preuzete vanbilansne obaveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obaveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih lica.

Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima datim sljedećim kategorijama povezanih lica:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim licima i drugim preduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tabela 23: Transakcije s povezanim licima					
Opis	DATI KREDITI ²²			INDEKS	
	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	29.191	84.600	92.708	290	110
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	470	375	303	80	81
Upravi banke	2.193	2.239	1.944	102	87
UKUPNO	31.854	87.214	94.955	274	109
Potencijalne i preuzete vanbil. obaveze	5.137	22.653	27.390	441	121

U posmatranom periodu kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 9%, a potencijalne obaveze za 21%. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim licima i da je nivo rizika nizak. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim licima, naročito ocjeni sistema identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim licima. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja datih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

²² Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponovana sredstva i plasmani dioničarima (finansijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz bilansa uspjeha, banke u Federaciji BiH u prvoj polovini 2011. godine ostvarile su pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 47,7 miliona KM, dok je u istom periodu 2010. godine na nivou bankarskog sistema ostvaren gubitak u iznosu od 67,7 miliona KM. Najveći efekat na ostvarenje pozitivnog finansijskog rezultata na nivou bankarskog sistema jeste značajno smanjenje visokog gubitka kod jedne banke koji je u istom periodu prošle godine za 11 miliona KM bio veći od gubitka na nivou sistema, kao i smanjenja gubitka i kod drugih banaka koje su negativno poslovale, te ostvarenje veće dobiti, posebno kod dvije banke, kod banaka koje su pozitivno poslovale u istom periodu prošle godine.

Najveći uticaj na poboljšanje profitabilnosti kod jednog broja banaka imalo je smanjenje troškova rezervi za kreditne gubitke, zatim rast neto kamatnih i ostalih prihoda kod gotovo svih banaka u sistemu.

Pozitivan finansijski rezultat od 64,8 miliona KM ostvarilo je 13 banaka što je skoro tri puta više ili 42,5 miliona KM nego u istom periodu 2010. godine. Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od 17,2 miliona KM iskazan je kod šest banaka i isti je manji za 81% ili 72,9 miliona KM u odnosu na uporedni period 2010. godine.

Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tabeli.

-000 KM-

Tabela 24: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak						
Datum/Opis	Na nivou sistema		Državne banke		Privatne banke	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
30.06.2009.						
Gubitak	-21.598	7	-756	1	-20.842	6
Dobit	35.584	13	401	1	35.183	12
Ukupno	13.986	20	-355	2	14.341	18
30.06.2010.						
Gubitak	-90.052	7	-276	1	-89.776	6
Dobit	22.336	13	390	1	21.946	12
Ukupno	-67.716	20	114	2	-67.830	18
30.06.2011.						
Gubitak	-17.161	6	-	-	-17.161	6
Dobit	64.828	13	427	1	64.401	12
Ukupno	47.667	19	427	1	47.240	18

Kao i u ostalim segmentima i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (64,8 miliona KM) 77,8% ili 50 miliona KM ostvarile su dvije banke u sistemu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 48,7%. U ukupnom gubitku od 17 miliona KM samo na jednu veliku banku u stranom vlasništvu, s učešćem aktive 12,4% u sistemu nalazi se na trećem mjestu, odnosi se 12,3 miliona KM ili 71,5% (u prvoj polovini prethodne godine gubitak te banke iznosio je 78,7 miliona KM). Analitički podaci za prvu polovinu 2011. godine pokazuju da ukupno 15 banaka ima znatno bolji finansijski rezultat (za 118,4 milion KM), a 4 banke imaju lošiji rezultat (efekat je samo 3,3 miliona KM).

Na osnovu analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvaliteta profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijentata koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sistema poboljšana u odnosu na prethodnu godinu, a posebno kod velikih banaka koje su nosioci profitabilnosti, od kojih je jedna u istom periodu prošle godine poslovala sa minimalnom dobiti, a u prvoj polovini 2011. godine posluje sa visokom dobiti, profitabilnost je značajno poboljšana i bilježi trend rasta.

Na nivou sistema ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 449 miliona KM i isti je za 11% ili 46 miliona KM veći u odnosu na uporedni period prethodne godine. Ukupni nekamatni rashodi iznose 402 miliona KM, sa stopom pada od 15% ili 70 miliona KM, što se pozitivno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

Najvažniji faktori koji su imali uticaj sa stagnacijom, odnosno blagi pad kamatnih prihoda, iako je došlo do rasta prosječnih kredita za 3,5%, su: smanjenje aktivnih kamatnih stopa, te rast nekvalitetne aktive i posljedično suspendirane kamate. Ukupni prihodi od kamata iznose 423,6 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine manji su za 1% ili 2,8 miliona KM, a njihovo učešće u ukupnom prihodu smanjeno je sa 105,7% na 94,3%. U strukturi kamatnih prihoda najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima, koji iznose 377,3 miliona KM ili 83,9% ukupnog prihoda, s padom od 3% ili 12,1 milion KM.

S druge strane, pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su imali stopu pada od 15%. Kamatni rashodi iznose 144,4 miliona KM, s promjenom učešća u ukupnom prihodu sa 42,1% na 32,1%. Strukturalno najveća stavka kamatnih rashoda su kamatni rashodi po depozitima, koji su zabilježili pad od 19% ili 27 miliona KM prvenstveno kao rezultat smanjivanja kamatnih stopa i na kratkoročne i na dugoročne depozite i za pravna lica i za stanovništvo. Nakon značajnog pada kamatnih rashoda po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama u prošloj godini (48%), što je bila posljedica kako redovnih otplata, tako i, manjim dijelom, prijevremenih, čemu su banke pribjegavale radi smanjivanja troškova usljed visoke likvidnosti, u prvoj polovini 2011. godine, bilježe blagi rast od 4% ili jedan milion, sa smanjenim učešćem sa 5,4% na 5,1%.

Neto kamatni prihod iznosi 279,2 miliona KM i u odnosu na isti period prošle godine veći je za 9% ili 22,6 miliona KM, sa smanjenim učešćem u ukupnom prihodu sa 63,5% na 62,1%.

Operativni prihodi iznose 170,2 miliona KM i u odnosu na uporedni period prethodne godine veći su za 16% ili 23,2 miliona KM, s promjenom učešća u ukupnom prihodu sa 36,4% na 37,9%.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 401,7 miliona KM i u odnosu na uporedni period manji su za 15% ili 70 miliona KM, isključivo po osnovu pada troškova rezervi za kreditne gubitke, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 116,8% na 89,4%.

Nakon izuzetno visokog rasta u prvoj polovini 2010. godine u odnosu na isti period 2009. godine (87%), u prvoj polovini 2011. godine troškovi rezervi za kreditne gubitke nominalno i relativno imali su značajan pad od 41% ili 78 miliona KM, iznose 114,7 milion KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda znatno je smanjeno sa 47,8% na 25,5%. Suprotan trend i kretanje imali su operativni troškovi, s rastom od 3% ili šest miliona KM, od toga su troškovi plata i doprinosa kao najznačajnija stavka imali rast od 2% i iznose 125,4 miliona KM (prosječan broj zaposlenih je u prvoj polovini 2011. godine manji za 3% u odnosu na prvu polovinu 2010.godine), a sljedeći su troškovi fiksne aktive koji sa stopom rasta od 2% iznose 76,6 miliona KM.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tabelama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tabela 25: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	30.06.2009.		30.06.2010.		30.06.2011.		INDEKS	
	Iznos	%	%	%	Iznos	%	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	15.979	2,6	7.040	1,2	12.392	2,1	44	176
Kredit i poslovi lizinga	430.843	70,7	389.360	67,9	377.293	63,5	90	97
Ostali prihodi od kamata	22.991	3,8	30.063	5,2	33.930	5,7	131	113
UKUPNO	469.813	77,1	426.463	74,3	423.615	71,3	91	99
II Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	90.002	14,7	97.906	17,1	101.415	17,1	109	104
Prihodi iz posl. sa devizama	14.948	2,5	15.999	2,8	19.976	3,4	107	125
Ostali operativni prihodi	34.794	5,7	33.097	5,8	48.790	8,2	95	147
UKUPNO	139.744	22,9	147.002	25,7	170.181	28,7	105	116
UKUPNI PRIHODI (I + II)	609.557	100,0	573.465	100,0	593.796	100,0	94	104

Grafikon 19: Struktura ukupnih prihoda

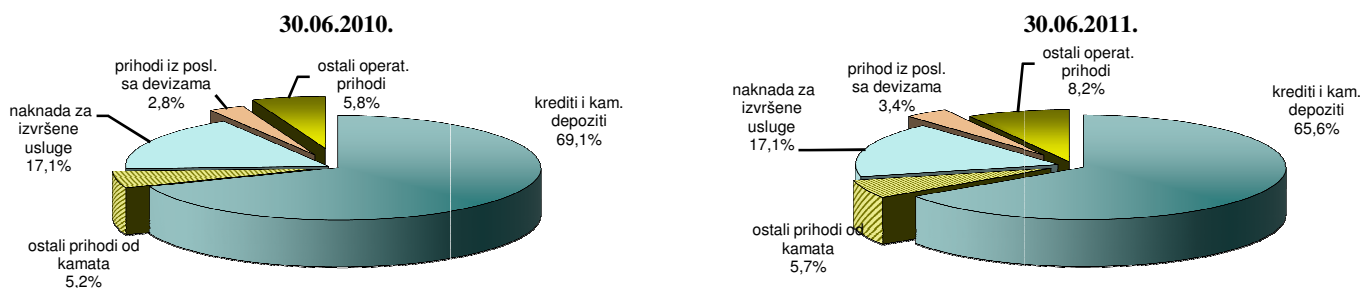
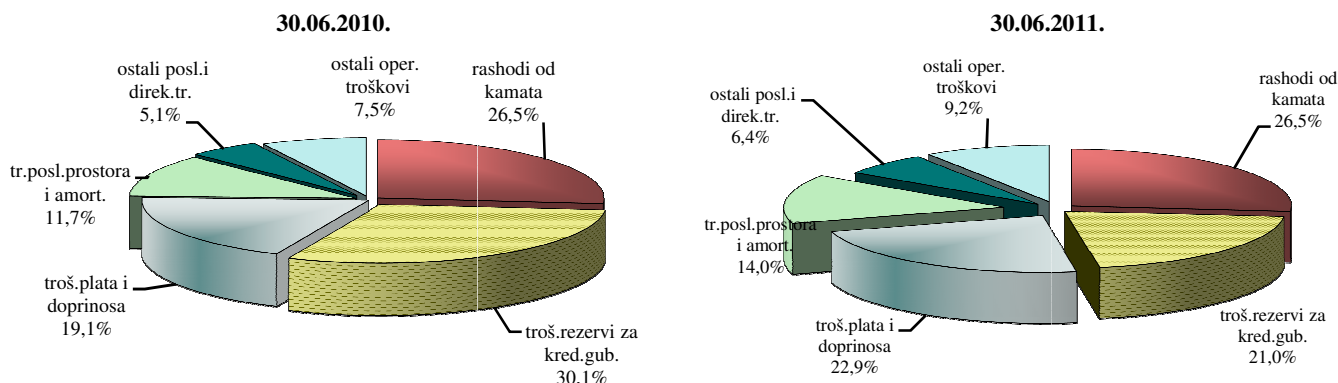

Tabela 26: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	30.06.2009.		30.06.2010.		30.06.2011.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	155.019	26,1	140.230	21,9	113.539	20,8	90	81
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	41.825	7,0	21.931	3,4	22.775	4,2	52	104
Ostali rashodi od kamata	11.644	2,0	7.708	1,2	8.088	1,5	66	105
UKUPNO	208.488	35,1	169.869	26,5	144.402	26,5	81	85
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke	103.146	17,3	193.149	30,1	114.725	21,0	187	59
Troškovi plata i doprinosa	126.943	21,4	122.521	19,1	125.421	22,9	97	102
Troškovi posl.prostora i amortizacija	76.865	13,0	75.196	11,7	76.598	14,0	98	102
Ostali poslovni i direktni troškovi	32.304	5,4	32.142	5,1	34.845	6,4	99	108
Ostali operativni troškovi	46.342	7,8	48.265	7,5	50.118	9,2	104	104
UKUPNO	385.600	64,9	471.273	73,5	401.707	73,5	122	85
UKUPNI RASHODI (I + II)	594.088	100,0	641.142	100,0	546.109	100,0	108	85

Grafikon 20: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećim tabelama dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

Tabela 27: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima			
KOEFICIJENTI	30.06.2009.	30.06.2010.	30.06.2011.
Dobit na prosječnu aktivu	0,09	-0,44	0,32
Dobit na prosječni ukupni kapital	0,85	-4,10	2,76
Dobit na prosječni dionički kapital	1,24	-5,81	4,05
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	1,74	1,68	1,86
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	0,93	0,96	1,14
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	2,67	2,64	3,00
Poslovni i direktni rashodi ²³ /prosječna aktiva	0,90	1,47	1,00
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	1,66	1,61	1,68
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	2,56	3,08	2,68

-u %-

Tabela 28: Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti na dan 30.06. 2011.			
KOEFICIJENTI	30.06. 2011.		
	DRŽAVNE BANKE	PRIVATNE BANKE	PROSJEK U FBiH
Dobit na prosječnu aktivu	0,26	0,32	0,32
Dobit na prosječni ukupni kapital	0,91	2,81	2,76
Dobit na prosječni dionički kapital	1,25	4,14	4,05
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	1,33	1,87	1,86
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	2,23	1,12	1,14
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	3,55	2,99	3,00
Poslovni i direktni rashodi/prosječna aktiva	0,40	1,00	1,00
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	2,90	1,67	1,68
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	3,30	2,67	2,68

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvaliteta profitabilnosti, može se zaključiti da je profitabilnost ukupnog sistema znatno bolja, ostvarenje dobiti u odnosu na isti period prethodne godine kada je na nivou sistema iskazan visoki gubitak, rezultiralo je da su ključni pokazatelji profitabilnosti pozitivni: ROAA (zarada na prosječnu aktivu) iznosi 0,32% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) koji iznosi 4,05% (isti indikatori u istom periodu prošle godine bili su negativni, zbog iskazanog visokog gubitka na nivou sistema od 67,7 miliona KM). Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive, je također poboljšana u odnosu na uporedni period prethodne godine (sa 2,64% na 3,00%), zbog rasta

²³ U rashode su uključeni troškovi rezervi za potencijalne kreditne gubitke.

ukupnog prihoda (11%) u odnosu na prosječnu aktivnu koja je neznatno smanjena (2%). Treba istaći i znatno smanjenje poslovnih i direktnih rashoda po prosječnoj aktivni (sa 1,47% na 1,00%), što je posljedica znatnog smanjenja troškova rezervi za kreditne gubitke.

U pogoršanim uslovima poslovanja banaka i zbog negativnih efekata koji i dalje ima ekonomska i finansijska kriza na bankarski sektor u FBiH, profitabilnost banaka će i u narednom periodu najviše biti pod uticajem daljeg kretanja i trenda u kvalitetu aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će zavisiti od efikasnog upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. U cilju poboljšanja profitabilnosti, potrebno je da se nastavi trend rasta kreditnih aktivnosti, ne samo da bi banke osigurale rast kamatnih prihoda, nego i zbog njihove osnovne društvene funkcije alociranja prikupljenih finansijskih sredstava u privredne tokove i ekonomiju, uvažavajući pri tome standarde opreznosnog poslovanja i dobre prakse upravljanja rizicima, primarno kreditnim rizikom.

Također, dobit banaka, odnosno finansijski rezultat biće u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi, jer se time najdirektnije utiče na njene performanse.

2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 01.07.2007. godine propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope²⁴ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacione dijelove bez obzira na kojoj teritoriji posluju, kao i na organizacione dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao procenat na godišnjem nivou.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovana novčana primanja izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom²⁵.

U sljedećoj tabeli daje se pregled ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na nivou bankarskog sistema i za dva najznačajnija sektora (privredu i stanovništvo) za decembar 2009. godine, mart, juni i decembar 2010. godine, te mart i juni 2011. godine.

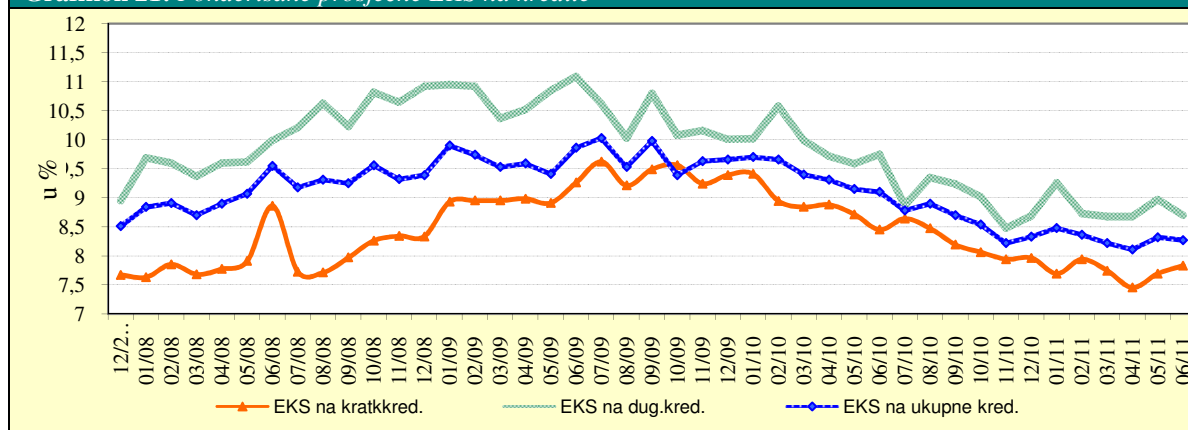
²⁴ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

²⁵ Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope.

Tabela 29 : Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite

OPIS	31.12.2009.		31.03.2010.		30.06.2010.		31.12.2010		31.03.2011.		30.06.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	8,55	9,39	8,28	8,84	7,9	8,45	7,51	7,96	7,18	7,74	7,24	7,83
1.1. Privredi	8,51	9,27	8,22	8,63	7,86	8,34	7,47	7,82	7,15	7,63	7,19	7,68
1.2. Stanovništvu	9,51	12,9	9,29	12,28	8,97	12,28	8,67	12,65	7,90	11,81	8,74	12,64
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	9,16	10,00	9,02	9,99	8,89	9,75	7,91	8,69	7,87	8,68	7,76	8,70
2.1. Privredi	8,46	9,15	8,28	9,04	8,4	8,9	7,34	7,82	7,37	7,81	7,17	7,67
2.2. Stanovništvu	10,21	11,32	9,65	10,8	9,35	10,56	8,79	10,05	8,49	9,57	8,16	9,39
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	8,82	9,66	8,64	9,40	8,40	9,10	7,72	8,33	7,54	8,22	7,50	8,27
3.1. Privredi	8,50	9,23	8,24	8,76	8,04	8,53	7,42	7,82	7,22	7,69	7,68	7,18
3.2. Stanovništvu	10,17	11,42	9,63	10,89	9,34	10,64	8,78	10,18	8,39	9,66	9,54	8,19

Grafikon 21: Ponderisane prosječne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, a razlika u odnosu na ponderisanu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Ponderisana EKS na kredite u prva dva kvartala 2011. godine ima blagi trend pada. U odnosu na nivo iz decembra 2010. godine od 8,33%, ista bilježi kontinuirano smanjenje, osim umjerenog povećanja u januaru (0,16 procentnih poena) i maju (0,21 procentni poen), te u junu 2011. godine iznosi 8,27%.

Tokom prve polovine 2011. godine veće oscilacije bilježe ponderisane kamatne stope na dugoročne kredite i to unutar 0,58 procentnih poena, nego na kratkoročne koje su se kretale unutar 0,51 procentnih poena.

Ponderisana EKS na kratkoročne kredite u junu 2011. godine iznosila je 7,83%, što je za 0,13 procentna poena manje u odnosu na decembar 2010. godine.

Ponderisana EKS na dugoročne kredite je u junu 2011. godine iznosila 8,70%, što je u odnosu na decembar 2010. godine više za neznatnih 0,01 procentni poen.

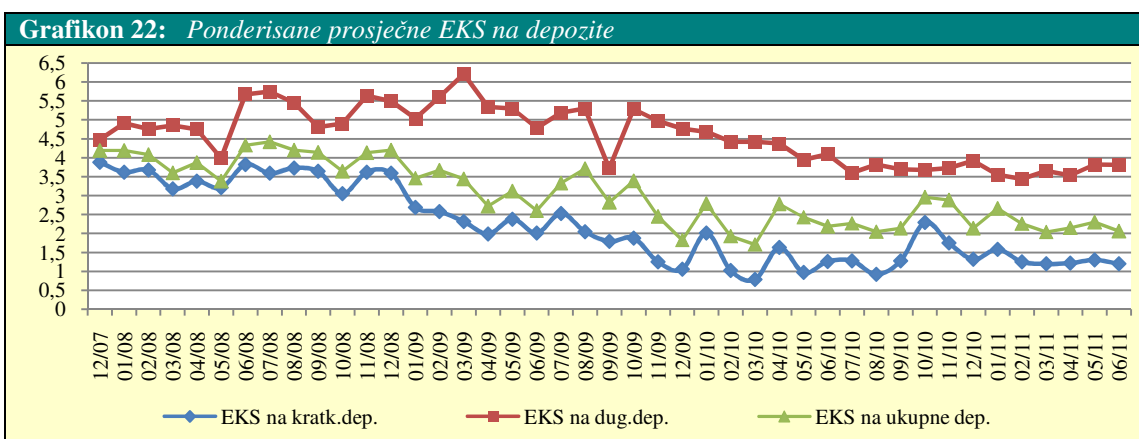
Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: privredi i stanovništvu²⁶, u posmatranom periodu 2011. godine imale su isti smjer kretanja, odnosno lagani pad. Ponderisana EKS na kredite odobrene privredi, iako još uvijek znatno niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena sa 7,82% iz decembra 2010. godine na nivo od 7,68% u junu 2011. godine.

Ponderisana EKS na kredite odobrene privredi kod kratkoročnih i dugoročnih kredita, i pored umjerenih oscilacija, bilježe približno iste vrijednosti odnosno 7,68% i 7,67% u junu 2011. godine. Kod dugoročnih kredita privredi oscilirala je unutar 0,72 procentna poena i u odnosu na decembar 2010. godine manja je za 0,15 procentnih poena, dok je kod kratkoročnih oscilirala unutar 0,53 procentna poena, te bilježi pad od 0,14 procentnih poena u odnosu na decembar 2010. godine.

Ukupna EKS na kredite plasirane stanovništvu u prvoj polovini 2011. godine imala je trend pada kod dugoročnih kredita, a kod kratkoročnih trend rasta. EKS na dugoročne kredite sa decembarskog nivoa 2010. godine od 10,05% smanjena je u junu 2011. godine na nivo od 9,39%. Kod kratkoročnih kredita EKS je u junu iznosila 12,64%, što je za svega 0,01 procentni poen manje u odnosu na decembar 2010. godine, uz prisutne oscilacije od 1,82 procentna poena tokom prvog polugodišta 2011. godine.

Ponderisane NKS i EKS po oročenim depozitima, izračunatim na osnovu mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tabeli.

Tabela 30 : Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite												
O P I S	31.12.2009.		31.03.2010.		30.06.2010.		31.12.2010.		31.03.2011.		30.06.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	1,06	1,06	0,79	0,79	1,26	1,26	1,31	1,32	1,20	1,20	1,21	1,20
1.1. do tri mjeseca	0,72	0,72	0,45	0,45	0,39	0,39	0,97	0,97	0,96	0,96	1,01	1,01
1.2. do jedne godine	2,90	2,91	2,33	2,34	3,25	3,26	2,61	2,63	2,19	2,19	2,53	2,51
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	4,75	4,77	4,43	4,42	4,08	4,09	3,89	3,92	3,63	3,65	3,78	3,81
2.1. do tri godine	4,72	4,74	4,3	4,29	3,86	3,87	3,78	3,80	3,55	3,56	3,64	3,65
2.2. preko tri godine	5,12	5,13	5,18	5,19	5,45	5,47	4,48	4,57	4,18	4,26	4,52	4,61
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	1,82	1,83	1,71	1,71	2,19	2,19	2,13	2,14	2,04	2,04	2,05	2,06

²⁶ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Za razliku od kredita, kod kojih uticaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uslovom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na decembar 2010. godine ponderisana EKS na ukupne oročene depozite u junu 2011. godine smanjena je za 0,08 procentnih poena (sa 2,14% na 2,06%). Ponderisana EKS na kratkoročne depozite, nakon rasta od 0,26 procentnih poena u januaru, imala je blagi trend pada, i u junu je iznosila 1,2% (decembar 2010.:1,32%). Ponderisana EKS na dugoročne depozite u odnosu na decembar 2010. godine bilježi pad od 0,11 procentnih poena, s nešto većim oscilacijama tokom prve polovine 2011. godine i u junu 2011. godine iznosi 3,81%.

Kod EKS na dugoročne depozite značajnije smanjenje imala je EKS na depozite privedi oročene do tri godine (sa 4,94% na 4,34%), dok je najveće povećanje zabilježeno kod depozita banaka i drugih finansijskih institucija (sa 3,57% na 4,35%).

Banke su u junu 2011. godine plaćale privredi dosta nižu prosječnu EKS na depozite (1,34%) nego stanovništvu (2,75%), s napomenom da su za oba sektora iste smanjene u odnosu na decembar 2010. godine (EKS na depozite privrede za 1,21 procentni poen, a stanovništva za 0,19 procentnih poena).

Ponderisane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate su na osnovu mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tabeli.

Tabela 31 : Ponderisane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

O P I S	30.06.2009.		31.12.2009.		30.06.2010.		31.12.2010.		30.06.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderisane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,56	9,00	8,96	8,96	8,83	8,84	8,29	8,29	8,87	9,03
2. Ponderisane kam. stope na depozite po viđenju	0,40	0,40	0,41	0,41	0,23	0,23	0,22	0,22	0,22	0,22

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderisana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u junu 2011. godine iznosila je 8,87% (povećanje za 0,74 procentna poena u odnosu na decembar 2010. godine), a na depozite po viđenju 0,21% , što je manje za 0,01 procentni poen u odnosu na decembar 2010. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz kreditni rizik, jedno od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu. Takođe, to je jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sistem u svakoj zemlji, te njegove stabilnosti i sigurnosti.

Do izbivanja globalne finansijske i ekonomske krize, u normalnim uslovima poslovanja banaka i stabilnom okruženju rizik likvidnosti imao je sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sistemi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njegovog unapređenja i poboljšanja. Međutim, treba istaći da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može da bude izložena u svom poslovanju veoma visoka.

Kada je došlo do poremećaja na finansijskim tržištima zbog uticaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo porastao i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za nesmetano poslovanje banke, blagovremeno izvršavanje dospjelih obaveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog uticaja na finansijski i ekonomski sistem u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankarskog sistema nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani, sa tendencijom blagog pogoršanja u 2010. godini i prvoj polovini 2011. godine, što je posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovu blagog povećanja kreditnih aktivnosti, investicija u vrijednosne papire, plaćanja kreditnih obaveza, pada kvaliteta aktive zbog rasta nenaplativih potraživanja, prije svega povećanja nekvalitetne aktive, kao i prijevremenog povrata dugoročnih depozita kod jedne banke tokom 2010. godine, što je imalo uticaja na pogoršanje ročne usklađenosti dospjeća stavki aktive i obaveza. Ostaje konstatacija i ocjena da je likvidnost bankarskog sistema u Federaciji BiH i dalje dobra, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni i pokrivenošću kratkoročnih obaveza likvidnim sredstvima. Međutim, zbog još uvijek prisutnog uticaja i djelovanja finansijske krize u svijetu, koja se negativno reflektira na bankarske sisteme pojedinih evropskih zemalja, a većina banaka u F BiH je u vlasništvu velikih evropskih bankarskih grupa koje pružaju značajnu finansijsku podršku našim bankama kroz depozitna i kreditna sredstva, ocjenjuje se da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom.

Takođe treba imati u vidu činjenicu da je uticaj krize na realni sektor još uvijek izražen, negativne posljedice reflektiraju se na ukupno privredno i ekonomsko okruženje u kojem banke posluju u BiH, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obaveza i rastom nenaplativih potraživanja, a to dovodi do smanjenja priliva likvidnih sredstava u bankama.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obaveze na dan dospjeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospjeća instrumenata finansijske aktive i obaveza do 180 dana.

Rizik likvidnosti je u uskoj korelaciji s drugim rizicima i često se negativno efektira na uspješnost i profitabilnost banaka.

U strukturi izvora finansiranja banaka u Federaciji BiH na dan 30. 06. 2011. godine i dalje, iako blago smanjeno, najveće učešće od 74,2% imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove²⁷) s učešćem od 10,5%, koji su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju

²⁷ Subordinisani dugovi: uzeti krediti i obaveze trajnog karaktera.

kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, a značajno su doprinijeli poboljšanju ročne usklađenosti dospjeća stavki aktive i obaveza.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija, a nakon dužeg perioda poboljšanja, tokom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, a u prvoj polovini 2011. godine negativan trend je zaustavljen i ročna struktura je neznatno poboljšana.

- u 000 KM-

Tabela 32: Ročna struktura depozita

DEPOZITI	31.12.2009.		31.12.2010.		30.06.2011.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Štednja i dep. po viđenju	4.490.845	40,7	5.054.335	45,0	5.009.205	44,6	113	99
Do 3 mjeseca	322.763	2,9	344.926	3,1	368.919	3,3	107	107
Do 1 godine	833.089	7,5	1.085.115	9,6	838.828	7,5	130	77
1. Ukupno kratkoročni	5.646.697	51,1	6.484.376	57,7	6.216.952	55,4	115	96
Do 3 godine	3.292.619	29,8	2.832.507	25,2	3.002.610	26,7	86	106
Preko 3 godine	2.106.552	19,1	1.915.947	17,1	2.011.665	17,9	91	105
2. Ukupno dugoročni	5.399.171	48,9	4.748.454	42,3	5.014.275	44,6	88	106
UKUPNO (1 + 2)	11.045.868	100,0	11.232.830	100,0	11.231.227	100,0	102	100

Analizirajući ročnu strukturu depozita prema dvije osnovne grupe, u odnosu na 2010. godinu, evidentno je blago poboljšanje ročnosti, zbog smanjenja učešća kratkoročnih depozita za 2,3 procentna poena i za isto povećanje dugoročnih depozita, tako da je njihovo učešće sa 30. 06. 2011. godine iznosilo 55,4% i 44,6%.

Navedene promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita u prvoj polovini 2011. godine za 4% ili 267 miliona KM i istovremeno povećanja dugoročnih depozita za 6% ili 266 miliona KM.

Smanjenje kratkoročnih depozita najvećim dijelom ostvareno je po osnovu smanjenja depozita do jedne godine za 23% ili 246 miliona KM, uz istovremeno smanjenje učešća sa 9,6% na 7,5%. Depoziti po viđenju smanjeni su za 1% ili 45 miliona KM, uz smanjenje učešća sa 45% na 44,6%, dok su depoziti do tri mjeseca povećani za 7% ili 24 miliona KM uz blago povećanje učešća sa 3,1% na 3,3%. Depoziti po viđenju imaju isto učešće kao i dugoročni depoziti od 44,6% u ukupnim depozitima, dok najmanje učešće (3,3%) imaju depoziti do tri mjeseca. U ukupnim depozitima po viđenju najveće učešće imaju depoziti stanovništva (41,9%), koji su u odnosu na 2010. godinu povećani za 4% ili 83 miliona KM.

Ukupni dugoročni depoziti su u 2011. godini povećani za 6% ili 266 miliona KM. Treba istaći da je kod dugoročnih depozita dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem učešća sa 51,6% na 52% i bankarskih institucija sa smanjenjem učešća sa 27,4% na 26,7%. U depozitima oročenim do tri godine približno isto i najveće učešće od 67% imaju depoziti stanovništva, dok u periodu preko tri godine najveće učešće od 59,3% imaju depoziti bankarskih institucija (na kraju 2010. godine 60,9%).

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tabela 33: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2009.		31.12.2010.		30.06.2011.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dospjela potraživanja i plaćene vanbil.obaveze	354.200	3,6	567.182	5,7	613.313	6,0	160	108
Kratkoročni krediti	2.159.008	22,0	2.129.184	21,3	2.229.955	22,1	99	105
Dugoročni krediti	7.283.592	74,4	7.285.545	73,0	7.429.865	71,9	100	102
UKUPNO KREDITI	9.796.800	100,0	9.981.911	100,0	10.273.133	100,0	102	103

U posmatranom periodu 2011. godine dugoročni krediti su povećani za 2% ili 144 miliona KM, kratkoročni krediti bilježe porast od 5% ili 101 milion KM, dok su dospjela potraživanja povećana za 8% ili 46 miliona KM, od čega se najveći iznos od 33 miliona KM odnosi na privatna preduzeća. U strukturi dospjelih potraživanja 77% su od privatnih preduzeća, 19% od stanovništva i 4% od ostalih sektora.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 88,9% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim preduzećima na dugoročne se odnosi 55,9%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 67,9% što je za 1,7 procentnih poena više u odnosu na kraj 2010. godine, zbog blagog rasta kredita od 3% ili 291 milion KM. Novčana sredstva su smanjena za 7% ili 304 miliona KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2010. godine, smanjeno je sa 29,5% na 27,4%.

Banke su u 2011. godini redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod Centralne banke BiH. Stopa obavezne rezerve je od 11.10.2008. godine, u cilju obezbjeđenja dodatne likvidnosti banaka, smanjena na 14%. Takođe, odlukom CB BiH izmijenjena je osnovica za obračun obavezne rezerve, tako da pozajmljena sredstva od nerezidenata po osnovu ugovora zaključenih poslije 01.11.2008. godine, ne ulaze u osnovicu za obračun. Od 01. 01. 2009. godine uvedena je diferencirana stopa obavezne rezerve s obzirom na ročnost izvora (10% na dugoročne i 14% na kratkoročne), od 01.05. 2009. godine stopa na dugoročne depozite i pozajmljena sredstva je smanjena na 7%, a od 01.02.2011. godine stopa na kratkoročne depozite i pozajmljena sredstva je smanjena na 10%. Obavezna rezerva kao značajni instrument monetarne politike, u BiH u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu zaustavljanja brzog rasta kredita ostvarenog u prethodnim godinama i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uslovima uticaja krize i pojačanog odliva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 01.10.2008. godine u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utiče takođe značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Za analizu likvidnosti koristi se više koeficijenata, a pregled najvažnijih je u sljedećoj tabeli.

Tabela 34: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ²⁸ / ukupna aktiva	31,9	30,2	28,0
Likvidna sredstva / kratkoročne finans.obaveze	54,2	50,8	48,4
Kratkoročne finans.obaveze/ ukupne finans.obaveze	66,9	68,1	66,4
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ²⁹	76,4	79,0	81,5
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ³⁰	75,0	77,6	80,1

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obavezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

- u 000 KM-

Tabela 35: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.	INDEX	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.789.107	3.887.490	3.707.111	103	95
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.341.965	3.585.319	3.487.575	107	97
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	5.431.143	6.128.941	6.219.197	113	101
4.Iznos obaveze :					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.086.229	1.225.788	1.243.839	113	101
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	543.114	612.894	621.920	113	101
5.Ispunjenje obaveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.702.878	2.661.702	2.463.272	98	93
6. Ispunjenje obaveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.798.851	2.972.425	2.865.655	106	96

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijea stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana³¹.

²⁸ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospijea manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

²⁹ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

³⁰ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj.

³¹ Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Službene novine F BiH“, br. 88/07 i 6/08) od 01.01.2008.godine propisani su novi procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85 % izvora sredstava (ranije 100%) s rokom dospijea do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijea do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava (ranije 100%) s rokom dospijea do 90 dana u plasmane s rokom dospijea do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava (ranije 95%) s rokom dospijea do 180 dana u plasmane s rokom dospijea do 180 dana.

- u 000 KM -

Tabela 36: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.	INDEX	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.719.878	5.674.836	5.502.000	99	97
2. iznos finansijskih obaveza	5.070.291	5.816.147	5.632.146	115	97
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	649.587	- 141.311	- 130.146	N/a	N/a
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	112,8%	97,6%	97,7%		
b) Propisani minimum %	85,0 %	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	27,8 %	12,6%	12,7%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	6.479.395	6.408.275	6.165.818	99	96
2. iznos finansijskih obaveza	5.745.023	6.450.887	6.311.833	112	98
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	734.372	- 42.612	-146.015	N/a	N/a
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	112,8 %	99,3%	97,7%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	32,8%	19,3%	17,7%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.469.752	7.343.882	7.234.170	98	99
2. iznos finansijskih obaveza	6.956.965	7.509.597	7.081.656	108	94
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	512.787	- 165.715	152.514	N/a	N/a
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	107,4%	97,8%	102,2%		
b) Propisani minimum %	75,0 %	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	32,4%	22,8%	27,2%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 30. 06. 2011. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite. Međutim, zabrinjava činjenica pogoršanja ročne usklađenosti s obzirom na znatno niže procenete ostvarenja viška iznad propisanog minimuma, odnosno, sa 31. 12. 2010. godine, prvi put u posljednje dvije godine iznos finansijskih obaveza bio je veći od iznosa finansijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, na što je značajan uticaj imao prijevremeni povrat dugoročnih depozita kod jedne banke prema „majci“ (samo u četvrtom kvartalu 2010. godine cca 219 miliona KM). I tokom prvog kvartala 2011. godine iznos finansijskih obaveza u sva tri vremenska intervala do 180 dana bio je veći od iznosa finansijske aktive, dok je u drugom kvartalu došlo do blagog poboljšanja i finansijska aktiva je u intervalu do 180 dana nešto veća od finansijskih obaveza, najvećim dijelom kao posljedica povećanja stavke kredita i vrijednosnih papira koji se drže do dospijeca prikazanih u vremenskom intervalu do 180 dana, uz istovremeno smanjenje stavki finansijskih obaveza, najvećim dijelom obaveza po uzetim kreditima. Takođe, posmatrano prema preostalom dospijecu, prisutan je negativan trend povećanja učešća depozita sa dospijecom do sedam dana zbog izraženog porasta ovih depozita tokom 2010. godine od cca 17%, što je bio deset puta veći rast od porasta ukupnih depozita od 1,7%, što je rezultiralo i povećanjem njihovog učešća sa cca 42% na cca 48% u ukupnim depozitima na kraju 2010. godine, sa 30.06.2011. godine njihovo učešće je nešto smanjeno i iznosilo je 46,5%, a u skladu s propisanim limitima za ročnu usklađenost, jednim dijelom ovim sredstvima finansiraju se plasmani s dužim rokovima dospijeca.

Na osnovu svih iznesenih pokazatelja može se zaključiti da su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine zaustavljena, da je tokom 2009. godine došlo do trenda poboljšanja, a u 2010. godini do blagog pogoršanja nastavljenog i u 2011. godini, tako da se likvidnost

bankarskog sistema u F BiH i dalje ocjenjuje na zadovoljavajućem nivou. Kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte širenja globalne finansijske krize na BiH i uticaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane zbog usporenijeg priliva depozita i pogoršavanja ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obaveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, slabiji je priliv likvidnih sredstava, zbog pada naplativosti kredita, treba istaći da će u narednom periodu banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvještaja i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilansa i vanbilansa

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja uticaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka³² kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na osnovni kapital banke.³³

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 30. 06. 2011. godine na nivou bankarskog sistema u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 14,6% ili 2,2 milijarde KM (na kraju 2010. godine 14,8% ili 2,2 milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 53,2% ili 8,0 milijardi KM (na kraju 2010. godine 53,6% ili 8,1 milijarda KM).

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i obaveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu³⁴ i ukupno.

³² "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

³³ Članom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% osnovnog kapitala, a za ostale valute do 20%, i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

³⁴ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

Tabela 37: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EURO i ukupno)

Opis	31.12.2010.				30.06.2011.				INDEX	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.195	14,6	1.637	18,0	1.121	13,8	1.572	17,5	94	96
2. Krediti	72	0,9	104	1,1	59	0,7	85	0,9	82	82
3. Krediti s val. Klauzulom	6.508	79,6	6.868	75,5	6.455	79,5	6.785	75,4	99	99
4. Ostalo	401	4,9	489	5,4	488	6,0	559	6,2	122	114
Ukupno (1+2+3+4)	8.176	100,0	9.098	100,0	8.123	100,0	9.001	100,0	99	99
<i>II. Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	5.552	71,6	6.424	74,1	5.560	71,6	6.392	74,0	100	100
2. Uzeti krediti	1.328	17,1	1.363	15,7	1.302	16,8	1.332	15,4	98	98
3. Dep. i kred. s val.klauz.	584	7,5	584	6,8	594	7,6	594	6,9	102	102
4. ostalo	288	3,8	296	3,4	309	4,0	322	3,7	107	109
Ukupno (1+2+3+4)	7.752	100,0	8.667	100,0	7.765	100,0	8.640	100,0	100	100
<i>III. Vanbilans</i>										
1. Aktiva	26		28		32		44			
2. Pasiva	435		438		218		219			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	16		21		173		186			
%	1,0%		1,3%		10,7%		11,5%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	29,0%		28,7%		19,3%		18,5%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktivi³⁵ dominantno je učešće EURO od 75,3%, što je nešto više od učešća 31. 12. 2010. (74,8%), uz isti nominalni iznos od 1,7 milijardi KM. Učešće EURO u obavezama je neznatno povećano sa 88,7% na 89,1%, uz zadržavanje nominalnog iznosa na približno istom nivou od 7,2 milijarde KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kredit) i obaveza³⁶, koji je posebno značajan u aktivi (75,4% ili 6,8 milijardi KM) i nešto niži u odnosu na 31. 12. 2010. godine (75,5% ili 6,9 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 24,6% ili 2,2 milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 18,5% ili 1,7 milijardi KM i ostale valute 6,1% ili 0,5 milijardi KM (na kraju 2010. godine krediti ugovoreni sa valutnom klauzulom u iznosu od 6,9 milijardi KM su imali učešće od 75,5%, a ostale stavke u EURO 18,3% ili 1,7 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (9,6 milijardi KM) 70,7% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (95,1%).

Na drugoj strani, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (8,6 milijardi KM) najveće učešće od 83,0% ili 7,2 milijarde KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obaveza minimalan i iznosi 6,9% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2010. godine učešće obaveza u EURO bilo je 82,7% ili 7,2 milijarde KM, a indeksiranih obaveza 6,8% ili 0,6 milijardi KM).

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sistema FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sistema FX riziku u prvom kvartalu 2011. godine kretala u okviru propisanih

³⁵ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, fin. aktiva se iskazuje po neto principu (umanjena za rezerve za kreditne gubitke).

³⁶ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit) i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

ograničenja. Sa 30. 06. 2011. godine dugu deviznu poziciju imalo je 15 banaka, a kratku poziciju četiri banke. Na nivou sistema iskazana je duga devizna pozicija od 11,5% osnovnog kapitala banaka, što je za 18,5 procentnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 10,7%, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (duga pozicija), i ista je za 19,3 procentna poena manja od dozvoljene.

Iako u uslovima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su da se pridržavaju propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u periodu provođenja reformi je dostigao zavidan nivo. Naredne aktivnosti treba da budu usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktuelnim stresnim uslovima, te njegov dalji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uslovljeni stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sistema, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi podsticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor privrede i stanovništva.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom periodu će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevazilaženje i ublažavanje negativnih efekata globalne finansijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti sa provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnom nivou;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvještaja i na lica mjesta sa težištem na ciljanim kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da supervizija bude još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentrisan veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unaprijeđivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - održati kontinuitet kontrole platnog prometa,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Evropskoj uniji,
 - uspostavljati i širiti saradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
- unapređivati saradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organizovanje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati saradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih lica, sa dnevnom ažurnosti podataka.

- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sistem koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostalih privremenih uprava i postupaka likvidacije na osnovu zaključka Upravnog odbora;
- posebno ubrzati rješavanje neriješenih pitanja sa Vladom FBiH, a u vezi Privremene uprave u Hercegovačkoj banci d.d. Mostar, vezano za terminale Dretelj.

Takođe je potrebno i dalje snažnije angažovanje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritoriju FBiH u decembru 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade FBiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na nivou države;
- opredjeljenju o statusu banaka u vlasništvu Federacije BiH;
- kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje mikrokreditnih organizacija, preduzeća koja se bave lizingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao nivou ostvarenom u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremama za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sistem polazeći i od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za privredu;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti povjerilaca i žirana, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najbitniji dio sistema, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrisati na:

- potpuno posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od uticaja krize koja je u sadašnjim uslovima najveća opasnost za banke i za realni sektor privrede i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje nivoa solventnosti srazmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obaveza i uloge;
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.- 33-2/11

Sarajevo, 06.09.2011. god.

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilans stanja banaka po šemi FBA
PRILOG 3.....	Štednja stanovništva u bankama F BiH
PRILOG 4.....	Izveštaj o klasifikaciji aktive i vanbilansnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Bilans prihoda i rashoda banaka
PRILOG 6.....	Izveštaj o stanju i adekvatnosti kapitala
PRILOG 7.....	Podaci o zaposlenim u bankama F BiH

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 30.06.2011.godine

Br.	BANKA	Adresa	Telefon	Direktor	
1	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
2	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
3	HERCEGOVAČKA BANKA dd - MOSTAR	Mostar	Nadbiskupa Čule bb	036/332-901, fax:332-903	Privr.upravitelj - Nikola Fabijanić - 16.04.2007.
4	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	MICHAEL VOGT
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
7	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
8	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	OGNJEN SAMARDŽIĆ
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
10	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	Privr.upravitelj - Stjepan Jovičić - 05.10.2010.
11	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	Privremeni direktor - Azemina Golo
12	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	FRIEDER WOEHRMANN
13	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
14	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/277-900, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
15	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
16	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	KENAN BOZKURT
17	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
18	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	ESAD BEKTEŠEVIĆ
19	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
20	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvzdovića 1	033/295-601, fax:295-603	REINHOLD KOLLAND

BILANS STANJA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA

AKTIVNI PODBILANS

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.782.301	4.443.614	4.140.085
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	490.171	452.188	442.140
1b	Kamatonski računi depozita	4.292.130	3.991.426	3.697.945
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	12.884	233.178	272.388
3.	Plasmani drugim bankama	111.019	145.007	190.274
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	9.796.800	9.981.911	10.273.133
4a	Kreditni	9.442.455	9.414.597	9.659.694
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	145	132	126
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	354.200	567.182	613.313
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	106.273	142.074	145.812
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	503.157	521.625	513.725
7.	Ostale nekretnine	25.753	31.139	36.098
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	42.693	44.753	43.377
9.	Ostala aktiva	336.287	193.609	212.188
10.	MINUS:Rezerve za potencijalne gubitke	480.807	661.213	700.063
10a	Rezerve na stavke pozicije 4. Aktive	458.803	635.792	672.488
10b	Rezerve na pozicije Aktive osim pozicije 4.	22.004	25.421	27.575
11.	UKUPNA AKTIVA	15.236.360	15.075.697	15.127.017
	O B A V E Z E	0	0	0
12.	Depoziti	11.045.868	11.232.830	11.231.227
12a	Kamatonski depoziti	10.180.008	10.134.101	10.203.263
12b	Nekamatonski depoziti	865.860	1.098.729	1.027.964
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	2.744	1.723	1.703
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0	0
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	2.744	1.723	1.703
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	3.089	7.000	2.000
15.	Obaveze prema vladi	0	0	0
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.771.978	1.403.451	1.378.132
16a	sa preostalim rokom dospelja do jedne godine	678.608	381.305	306.507
16b	sa preostalim rokom dospelja preko jedne godine	1.093.370	1.022.146	1.071.625
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	250.483	226.847	214.545
18.	Ostale obaveze	484.500	507.221	547.793
19.	UKUPNE OBAVEZE	13.558.662	13.379.072	13.375.400
	K A P I T A L	0	0	0
20.	Trajne prioritetne dionice	25.028	25.028	26.060
21.	Obične dionice	1.145.627	1.148.269	1.163.889
22.	Emisiona ažia	143.725	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	135.305	128.065	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	358.480	489.557	377.102
24.	Kursne razlike	0	0	0
25.	Ostali kapital	4.838	-102.714	48.081
26.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.677.698	1.696.625	1.751.617
27.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.236.360	15.075.697	15.127.017
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS	622.094	659.059	637.529
	UKUPNA BILANSNA SUMA BANAKA	15.859.732	15.734.756	15.764.546

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA PO PERIODIMA

u ' 000 KM

	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.
Državne banke	35.275	47.148	48.090
Privatne banke	4.325.928	4.926.361	5.068.416
UKUPNO	4.361.203	4.973.509	5.116.506

KLASIFIKACIJA AKTIVE I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 30.06.2011. godine

- AKTIVNI BILANS -

u '000 KM

R. br.	STAVKE AKTIVE BILANSA I VANBILANSA	K L A S I F I K A C I J A					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	1.866.309	336.209	25.564	1.873	0	2.229.955
2.	Dugoročni krediti	6.031.383	896.584	341.801	160.097	0	7.429.865
3.	Ostali plasmani	393.053	227	98	760	2	394.140
4.	Obračunata kamata	40.205	13.688	1	0	3	53.897
5.	Dospjela potraživanja	63.212	68.924	156.443	324.467	0	613.046
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	99	70	98	0	0	267
7.	Ostala aktiva	5.085.529	9.706	4.870	1.957	3.847	5.105.909
8.	STAVKE AKTIVE BILANSA UKUPNO:	13.479.790	1.325.408	528.875	489.154	3.852	15.827.079
	a) Plative garancije	325.692	60.913	469	261	0	387.335
9.	b) Činidbene garancije	486.305	95.407	907	1.018	189	583.826
10.	Nepokriveni akreditivi	51.072	14.622	2	0	0	65.696
11.	Neopozive kreditne obaveze	1.329.924	48.520	3.714	593	0	1.382.751
12.	Ostale potencijalne obaveze	22.675	2.034	0	116	0	24.825
13.	STAVKE VANBILANSA UKUPNO:	2.215.668	221.496	5.092	1.988	189	2.444.433
14.	UKUPNO STAVKE BILANSA I VANBILANSA (8 + 13)	15.695.458	1.546.904	533.967	491.142	4.041	18.271.512
15.	Opšti kred.rizik i Potencijalni kred.gubici (r.br.14 X % gubitaka)	218.912	131.879	128.361	278.064	4.038	761.254
16.	Već formirane Opšte rezerve (A) i Posebne rezerve (B,C,D,E)	218.956	131.879	128.361	278.064	4.037	761.297
17.	VIŠE (MANJE) formiranih rezervi (R.br.16. - R.br.15.) + ili -	44	0	0	0	-1	43

BILANS USPJEHA

u '000 KM

ELEMENTI	OSTVARENO 30.06. 2010.		OSTVARENO 30.06.2011.		INDEX 4 : 2
	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	
PRIHODI					
Prihod od kamata	426.463	106%	423.615	94%	99
Kamatni troškovi	169.869	42%	144.402	32%	85
Neto kamatni prihodi	256.594	64%	279.213	62%	109
Prihod od naknada i ostali operativni prihodi	147.002	36%	170.181	38%	116
UKUPNI PRIHOD	403.596	100%	449.394	100%	111
TROŠKOVI					
Rezerve za potencijalne gubitke	193.149	48%	114.725	25%	59
Troškovi plaća i doprinosa	122.521	30%	125.421	28%	102
Troškovi fiksne aktive i režije	75.196	19%	76.598	17%	102
Ostali troškovi	80.407	20%	84.963	19%	106
UKUPNI TROŠKOVI (bez kamata)	471.273	117%	401.707	89%	85
NETO PRIHOD PRIJE POREZA	-67.677		47.687	11%	N/A
Porez na prihod	-39		-20		
NETO PRIHOD	-67.716		47.667	11%	N/A

PRILOG 6

UPOREDNI PREGLED O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA

AKTIVNI PODBILANS

'000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.
1	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.155.790	1.157.918	1.174.308
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	143.725	136.485	136.485
1.4.	Opšte zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	78.317	183.807	189.462
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	201.758	228.867	261.951
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	161.562	165.532	175.669
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.753.702	1.885.159	1.950.425
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici prenešeni iz prethodnih godina	82.324	92.058	249.573
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	52.966	157.933	17.161
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	595	81	81
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	63.119	63.249	62.415
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	199.004	313.321	329.230
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.554.698	1.571.838	1.621.195
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	2.829	2.829	3.090
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0	0	0
2.3.	Opšte rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	205.254	209.612	218.956
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	49.186	52.090	0
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordinisanih dugova najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala	184.093	159.056	148.146
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Osnovnog kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos stavki-obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje	66.390	66.399	61.475
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	507.752	489.986	431.667
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precjenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Osnovnog kapitala banke	16.036	15.938	15.938
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	0
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez saglasnosti FBA	0	0	0
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.4.)	16.036	15.938	15.938
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.046.414	2.045.886	2.036.924
B.	RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENTA	11.790.234	11.713.116	12.067.737
C.	POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	882.928	942.707	965.932
D.	PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPNI PONDERISANI RIZICI B+C+D	12.673.162	12.655.823	13.033.669
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	16,4%	16,2%	15,6%

PRILOG 7

BROJ ZAPOSLENIH RADNIKA PO BANKAMA

R.b r.	BANKA	31.12.2009.	31.12.2010.	30.06.2011.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	51	54	56
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	185	207	217
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	77	75	74
4	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	600	568	605
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	514	519	517
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	174	178	173
7	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	68	67	70
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	133	143	160
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	473	474	471
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	111	91	89
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	195	211	191
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	662	501	449
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.669	1.630	1.616
14	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	426	426	432
15	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	152	150	155
16	UNA BANKA dd BIHAĆ	56	-	-
17	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.389	1.362	1.352
18	UNION BANKA dd SARAJEVO	175	180	180
19	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	212	222	226
20	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	334	330	332
	UKUPNO	7.656	7.388	7.365